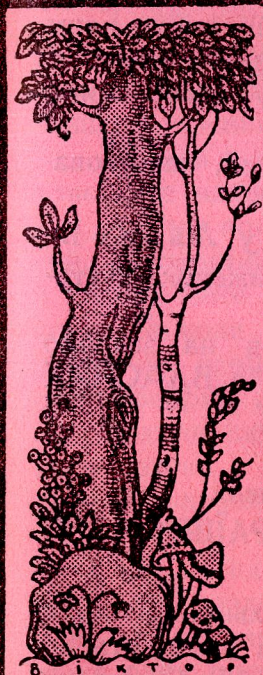
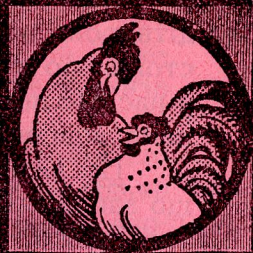

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 10.

ЖОВТЕНЬ

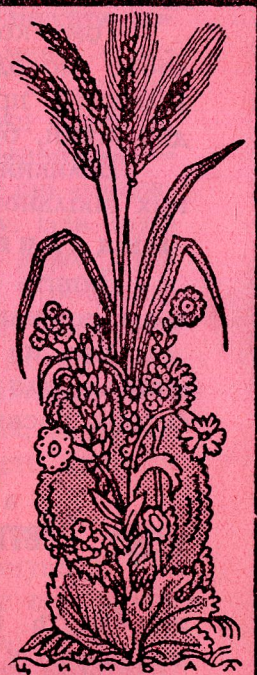
РІК 1930.

ЗМІСТ:

1. Старий збанок	289
2. Осіння думка	291
3. Соловейко	292
4. Мати	293
5. Сім братів у дорозі	294
6. Фахова недуга	297
7. Заплата за труд	298
8. Хотів би я мати	300
9. Як дідусь був паном	300
10. Марійка Сучакова	302
11. Загадка	303
12. Цікава забава на зимові вечері	304
13. Павлуся при праці	306
14. Заклад	306
15. Кого старі витали?	308
6. Мудрі малпи	310
17. Бідний слуга-мельничук	311
18. Ягнятко	314
19. Як Бурусь вилічився	315
20. «Світикові» приятельки із Закарпаття	316
21. Зайчик	318
22. Загадки	320

Ціна 1 зол.

Під увагу П. Т. Учительства!

Надходить осінь — пора читання книжок шкільною дітворою по селах, бо робіт у поли вже нема, а худібка стоїть по оборах. Багато є ще таких шкіл і читалень у нас, де нема ні **ОДНОЇ** книжечки до читання для **ДІТИЙ**, нема зовсім дитячої бібліотеки.

Це велика прогалина в нашому культурному життї, що заподіває значні шкоди для інтелектуального розвитку української дітвори, яка тепер повинна **багато читати поза школою.**

Тому кождий дбайливий учитель, чи учителька, яким добро молодого покоління лежить на серці — повинні заложити при своїй школі хочби маленьку книгозбірню для дітей, бодай з 10—20 книжечок.

Великий вибір таких книжечок для дітей, апробованих шкільною Владою, має на складі:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“ у Львові.

Пишіть туди за каталогами таких книжечок. Каталоги висилається кождому безплатно.

Хто не зможе зібрати більших фондів на закупно книжок для шкільної бібліотеки — нехай з **ВЛАСНИХ** фондів посвятить на сю ціль дрібну квоту:

6 (шість) золотих

а одержить за це: **25 різних чисел**

„СВІТА ДИТИНИ“ і „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“

з років 1923—1925,

які будуть интересно лектурою для шкільної дітвори, викличуть у неї зацікавлення до книжок та заохотять до читання взагалі й стануть завязком дитячої бібліотеки при школі, читальні або при парохіяльнім уряді.

Ціна комплекту 25 чисел: 5 зл. і порто: 1 зол.

За посліплатою не висилається!

Замевлення слати грошовими переказами на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, Зіморовича, 3.

Старий збанок.

Було се давним-давно, тому триста літ, коли на Україні славний гетьман Сагайдачний проживав та ворогів з козаками воював.

Жив тоді в місті Києві один розумний золотар, що був відомий на цілу Україну тай по чужих краях не тільки своїми прекрасними виробами з золота й срібла, але й своєю великою чесністю, мудрістю і справедливістю.

З усіх усюдів приходили до нього люди шукати поради й розради в своїх клопотах. Навіть гетьман Сагайдачний зайшов раз до сего золотаря-мудрця й радився з ним у переважних справах, що дотичили цілої України.

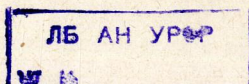
Та мав той золотар сина-одинака, що — здавалося — зовсім не вдався в свого батька. Він не був ані поважний, ані не показував по собі великого розуму. Був прудкий, загонистий і легкодух, а праця йому не дуже була в голові, зате любив цілими днями бавитися з ровесниками. Та коли жичливі люди звертали мудрому батькови увагу на невідповідне поведення сина, він не журився сим і говорив: „Нехай тільки йому перейде на п'ятнадцятий!“

А коли синові скінчився чотирнадцятий рік, закликав його батько у велику світлицю, казав йому сісти напроти себе й сказав:

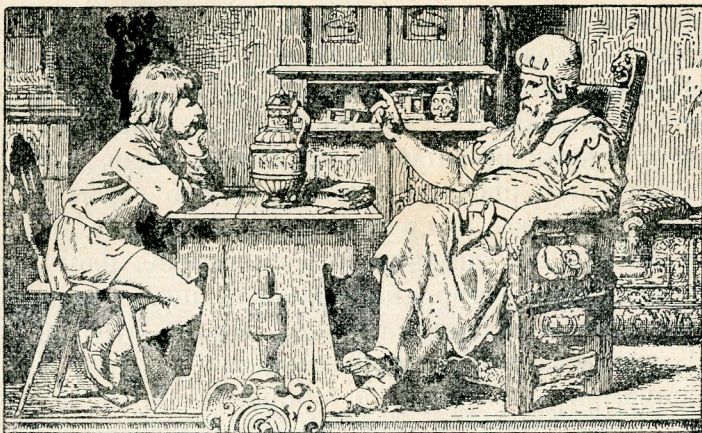
— Сину, ти вже в тих літах, коли тобі треба подумати тай погадати, як життя своє вести і кермувати. Кажуть мені люди, що ти легкодух, та я за тебе не боюся, коли тільки нині мене уважно вислухаєш. Ось, я тобі покажу одну цікаву річ, а ти слухай, що я про неї казатиму!

При сих словах виймив батько з глибокої скрині великий старосвітський збанок, прикрашений сріблом і золотом та різьблений мистецькою рукою й поставив його на столі.

— Отсей збан — говорив далі батько-золотар — має свої чари. Йому завдячує увесь наш рід, з діда-пра-

діда славу своєї мудрости. Із діда-прадіда сей збанок переховується в нашій роді. В тім збані є чарівний напиток. Хто його напється що дня тільки одну краплю, той з дня на день набирається великої мудрости і слава про його розум іде між людьми й добуває йому пошану. Пив з того збана прадід, наш і дід, та я і досі пю, тай ти, сину, будеш пити з нього від нинішнього дня. Що дня одну краплину. Коли послухаєш мене й моїх рад, станеш статочний

і розумний молодець, що люди будуть мені завидувати. Потягниж собі з нього першу краплину!

Дріжучими руками узяв хлопчина чарівний збан і придулив до губ, а весь горів з цікавості і зворушення. Та коли випив першу краплю напитку й поставив збан на стіл, йому наче очі відчинилися. Він змінився, споважнів, припав бацькови до рук і цілуючи їх сказав:

— Дорогий батеньку! Як я маю віддячитися вам за сей чудесний напій, що ви його дотримали й для мене? Я чую, що він зробить з мене іншу людину! Вже одна крапля дуже перемінила мене!

А батько відповів:

— Я знав, що так буде — і що ти будеш гідний своїх дідів і прадідів. Нехай-же Бог допоможе й тобі набиратися мудрости з сеї чудесної посудини й залишити ще досить крапель для наших потомків.

Від тоді хлопець, Петрусь Золотаренко, син золотаря, наче відмінився. І люди почали говорити:

— О, син таки буде подібний до батька!

Тоді ще ніхто не знав, що син набирається мудрости з того чудесного збана. Але згодом таки довідалися люди про ту тайну й коли хто трапився дуже мудрий, то говорили: „Сей певно не з чарівного збана!“

Тай нині, коли кого пізнають, що він розумний, то говорять: „Сей мусів тягнути зі старого збанка!“

А він справді тягнув з того збанка, зі збанка мудрости, знання і науки. Тягніть-же й ви, українські діти з того чарівного збана, пийте що дня по краплі науки і знання, бо се є той чарівний напитек, що чинить з малої дитини мудрого чоловіка, якого увесь світ шанує і який своєму народови честь і славу приносить.

Осіння думка.

Пожовкле листя із дерев
Спровола опадає,
Землицю чорну, мов килим,
Довкола прикриває.

Тим жовтим листям вся земля
Мов золотом прикрита,
І золоті ліси, гаї,
Село й доріжка бита.

По тій доріжці діточки
Біжать-біжать скоренько,
Їх душі також золоті
І золоте серденько.

Пращають тужно любих птиць,
Що десь летять за море,
Так, як пращали те тепло,
Що десь зайшло за гори.

Але діточії серця
Розпука не проймає.
В діточім серці — там весна,
Там вічна ярь триває.

В діточім серці сто надій
І та чарівна мрія,
Що ще прийде, прийде весна
І світ теплом огріє.

Ю. І-в.

Соловейко.

Лісовий цар справляв раз свої імянини. Всі лісові птахи зібралися на раду, в який спосіб могли би звеличати торжество свого володаря? Довго радили, аж вкінці рішилися вибрати з поміж себе трьох найкращих співців й вислати до царської палати. Вибір припав на Щигола, Коса і Соловейка.

Всі три співучі пташини причепурилися, як лише вміли, почепили через плечі свої малесенькі бандури і полетіли до царя.

Цар повитав їх і запросив на пир.

Щигол був з них найчепурніший. Він мав на собі розкішне пірячко ріжного цвіту і цар поставив його за те на передове місце. Не таким гарним був Кіс; а все-ж його чорне пірячко мінілося барвами й робило його принадним. Він заняв другорядне місце. Найменше показним був Соловейко. Його пірячко було сіре, буденне, що радше від себе відпихало, чим вабило. Гордий цар, що велику вагу клав на зверхний вигляд, поставив його десь ген біля порога.

Цар угостив співців й велів їм заспівати.

Перший почав співати Щигол. Він вдарив у свою бандурку, а з його малесенького горла полилася ніжна пісенька, хоч далеко не така красна, як його пишне пірячко.

Цар вислухав, та не сказав нічого. Без наміслу звернувся до чорноперого Коса:

— Покажи, чорноперий, що ти вмієш!

Кіс спершу надумався, як би хотів собі пригадати всі пісеньки лісових пташок, яких він нераз наслідував, а далі вдарив голосно в свою малу бандурку. Згодом полились лісові мелодії, підслухані та власні, в яких відбивалася якась бундючність і самопевність.

По скінченню пісні Кіс зарозуміло глянув цареві в очі, вижидаючи похвали.

Тоді відізвався лісовий цар:

— Ти краще співаєш, чим твій товариш. Все-ж таки

мушу признатись, що я-б твоє промінисте пірячко не проміняв би за твоє ляцання.

Кіс лише зі встиду похилив голову.

Тоді звенувся лісовий цар до Соловейка:

— Ну, а ти що, сіренький? Чи-ж ти вмієш дещо співати? Ну, співай, коли вже тебе вислано. Лише довго не розводися, бо я, бач, не маю багато часу. Мушу забавляти гостей!

Несміливий Соловейко підніс скромно свою малесеньку бандурку і легко діткнувся своїми пальчиками дрібних, срібних струн. Спершу пустив легесенький трель, а далі полилася голосна пісня, яка добувалася просто з його малої, пташиної душі. Всі гості звернулися в сторону пташини. Соловейкова пісня полонила всіх, поривала з собою і чарувала. Цар, що спершу глумливо глядів на Соловейка, споважнів й схилив на бік свою голову, щоб не пропустити ні одного чарівного тону.

Соловейко скінчив свою пісню і замовк. Наступила загальна мовчанка. Гості були зворушені. — Нарешті відізвався лісовий цар:

— Дякую тобі, божий співаче!.. Мимо твоєї сірої одежі належиться тобі першеньство!

Цар хотів його поставити на місце Щигола, але Соловейко рішучо відмовлявся:

— Ні! Я вже останусь тут. Мое сіре одіння не дозволяє, щоб я сидів на першому місці.

Цар вже не перечив. А все-ж не могло поміститись в його голові, щоб в такій малій, незначній пташині містився такий великий талант.

Від тоді став Соловейко царським співаком. Та щоб його сіра, буденна постать не колотила святочного настрою його чарівної пісні, велів цар співати йому лише нічною порою.

К. Ластівка.

Мати.

Хочби ти остався в світі
без людей, без хати —
пам'ятай, що самотня
ще тебе потішить — мати.

Б.

Сім братів у дорозі.

(Байка).

Жили собі на гарнім загоні під лісом, серед численної громади свояків, близьких і далеких, знайомих і приятелів. Було їм весело й мило аж до того чусу, коли їх гарна зелена гичка почала вянути й жовкнути, а старші досвідчені бараболі почали між собою дивні балачки:

— Вже незабаром будуть нас копати!

— Ой, будуть, будуть!

— Скінчатся наші веселі дні свободи!

— Ой, скінчатся, скінчатся!

— Завяжуть нас у великих мішках і повезуть на драбинястих возах!

— Ой, повезуть, повезуть!

— Всиплять нас до темних пивниць і холодних ям!

— Ой, всиплять, всиплять!

— Зачнуться для нас важкі часи!

— Ой, так, так, — важкі часи!

Наших сім братів прислухувалося тим таємничим розмовам і зрозуміли, що леда хвиля грозить їм якесь нещастя.

— Як уратуватися від того?

Се важне питання товклося безустанку в їх картопляних головах і гризло їхні бараболяні серця. Нарешті один закликав: Утікаймо!

Не надумуючись довго, зібралися вони в дорогу з чим хто міг і рушили на непевну долю, щоби втекти від певного нещастя. Перший раз, як світ світом, побачили звірі, люди й рослини сих дивних подорожників — картоплі на мандрівці! І що хвиля хтось їх запитував:

— А куди то, добродію, поспішаєте?

Провідник мандрівки, що відзначався не грубістю й висотою, але великим носом, відповідав:

— Ідемо на непевне, але втікаємо від певного лиха. Більше не вмів відповісти ні він, ні його брата.

Мандрували вже досить довго, ноги розболіли їх, голод став докучати, отже поставали.

— Що далі робити? — запитав той з грубим носом.

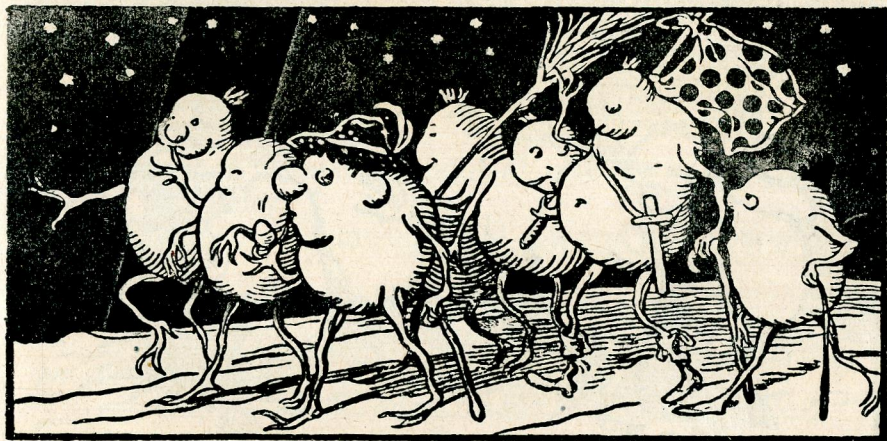
- А що робити? — запиталися за ним усі.
— Їсти! — крикнув найменший і найгрубший.
— Їсти! Але звідки взяти? — запитав провідник.

На щастя сю бесіду почули пільна мишка, воробчик і зазуля, що поступали слід у слід за дивними подорожниками.

— Добродії голодні? — запитала мишка, приступаючи до сімох братів.

— Голодні! — відповіли хором.

— Гм, я звичайно, як не маю що їсти, то йду до господаря.

— До господаря? — здивувалися братя.

— Так. В нього завжди знайдеться щось перекусити. Се вам і мій кум, пан Воробій-Теребій, потвердить!

— Так-так-так! — сказав воробець. — Як ви голодні, то йдіть до господаря!

— То ходіть до господаря! — закликали братя-бараболі — а ввічлива мишка згодилася бути в них за провідника.

Небаром опинилися вони на подвір'ю одного господаря з краю села.

— Тут певно знайдете щось перекусити. Треба тільки дістатися до середини.

— Але як? — закликали братя.

— Пст! Тихо! — шепнула мишка. — Я звичайно влажу сею шпаркою під порогом, але вона для вас буде замала.

— Замала, замала! — зажурилися бараболі.

— О, то нема клопоту! — зацьвірінкав воробець. — Можна дістатися до хати через відхилене віконце, треба тільки трохи підлетіти з землі!

Гм! Підлетіти! Добре то воробцеви говорити... Як підлетіти, коли в бараболі нема крилець? Але що не було іншого способу, то один з братів почав драпатися до вікна, а другі підсаджували його ззаду.

В тій хвилі господиня глянула в вікно й крикнула перелякано.

— А тобі що? — запитав господар.

— Ах, я побачила в вікні страшного звіра!

— Е, плетеш дурниці! Краще піди до пивниці по бараболі, бо треба варити вечерю.

— До пивниці? Тепер, коли я побачила таку потвору? Нізачо в світі!

Не було ради. Господар зітхнув, узяв кошик і вийшов з хати, набрати бараболі. Та заледво вийшов за поріг, а тут бачить сім гарних великих картопель.

— О, знаменито! — сказав господар. — Не мушу йти аж до пивниці. Буде і вас сім на вечерю!

Зібрав їх до кошика і увійшов назад до хати.

— Маєш тут сім гарних барабоць! — сказав до жінки.
— Звари їх і омасти добре солониною!

Господиня сіла й почала шкробати бараболі. Але в тій хвилі до хати влетіли воробець і зазуля й почали голосно цвїркати і кукати. Господиня перелякалася, кошик перевернувся, а наші брати через поріг з хати та в ноги!

Втікали без пам'яті аж попадали безсильні на свіжозораній м'якій землі, далеко за селом. Там і позасипляли. Вітер наніс на них землі й бараболі перезимували. А на весні господар здивувався дуже, коли між озимим житом побачив сім гарних корчиків барабоць.

— Звідки вони тут узялися? — питав сам себе, аж коли пригадав собі осінню пригоду, зрозумів дещо, та не все.

Бараболі дозріли та осінню вже не мали охоти вибиратися в дорогу.

— Свого призначення не минути! — говорили вони до себе.

— Ой, не минути, ні!

— Що добре для мишки, воробця й зазулі, то не добре для барабоць.

— Ой, не добре, ні! Кожний має інакшу долю!

І доля їх не минула. В осени їх викопали й зварили та гарно омастили присмаженою цибулькою з солониною. Що кому призначене...

Фахова недуга.

— Що вас болить? — лікар
Поважно питає. [шевця
— Сам не знаю, пане доктор! —
Швець відповідає.

— Язик мій став як підшва,
В боці ножем крає,
А в голові немов цв'яшки
Хтось клеєм вбиває.

— У животі мене гей-би
Дратвою стягає,
А у вухах наче шилом
Раз-у-раз штрикає.

— Очи кляйстром і смолою
Обоє заплили,
Самого-ж мов на копито
Мене наложили!

Михайло Кумка.

Заплата за труд

Малий Гнатко має сеї осени багато грошей, а ще більше радости, що сам їх собі заробив своєю працею. Він має ще тільки дванацять літ, а вже знає, що то труд і совісна праця. Бо вже шість літ він працює і за те сеї осени дістав надгороду. А як то було — послухайте:

Тої осени, коли Гнатко кінчив ще тільки шестий рочок і йшов до першої класи, раз приніс йому батько з міста одно велике прекрасне червоне яблочко.

— Ах, що за красне і смачне яблочко! — сказав Гнатко, заїдаючи свою половинку, бо другу поділив між молодшу сестричку й маму.

— Справді смачне! — сказала мати. — Але ти, Гнатку, міг би колись мати такі самі яблочка в своїм садку, якби послухав мене й схотів попрацювати.

— А то як, матусю? — зацікавився Гнатко і став розпитувати, як і що робити, аби в його садку були колись такі самі яблочка. А потім зробив усе так, як мати й батько поучували.

З того яблочка засадив у садочку два найкращі зернятка і нетерпеливо ждав, коли зійдуть деревця. І вони зійшли. На весні зазеленілися й почали рости. А Гнатко всі вільні хвилини проводив коло своїх молоденьких яблїночок. Підливав їх свіжою водицею, обгороджував, дглядав, а на зиму обтулював соломою. Деревце росло й за чотири роки вже було багато вище від Гнатка. А минув ще рочок і другий і деревця зацвили білим цвітом. Радощам Гнатка не було границі. Він усім показував свої яблїнки, перед усіми хвалився. І вже тої весни й літа не відступав від яблїнок. Нераз його товариші сміялися з нього, що він, замість бавитися з ними, сидить коло своїх дерев, але Гнатко говорив:

— Нічого, нічого, — я буду мати з того велику користь!

І діждався Гнатко своїх жнив. Сеї осени яблїнки зародили так рясно, що хоча вони ще невеликі, але з обох зібрав Гнатко сто трицять вісім прекрасних, смачних і ве-

ликих яблук, таких самісіньких, як було те яблуко, що йому колись батько приніс з міста.

Коли яблука вже були в двох великих кошиках, Гнатко запитав батька, що робити з овочами.

— Роби, що знаєш, мій сину. Се твоя праця і ти маєш до неї право. Коли ти зумів виплекати собі такі дві яблінки, то в тебе й розум знайдеться, що з яблуками зробити!

Гнатко подумав, а потому зробив так: Половину яблук лишив у хаті, собі і своїм рідним на зиму, а решту поніс до кооперативи на продаж.

— Що за чудесні яблука! — закликав пан учитель, що саме тоді був у крамниці. — Гнатку, що тобі дати за ті яблука?

— Що пан учитель дадуть, те і буде! — сказав проворно Гнатко. — Торгуватися мені не випадає!

Учитель запитав крамаря — по кілько тепер числяться такі яблука і просив зважити. Було 11 кілограмів яблук. Пан учитель сказав:

— Плачу тобі, Гнатку, найбільшу ціну, яку платять у місті за заграничні яблука, по півтора золотого за кілограм, разом буде шіснацять і пів золотого. Нехай се буде тобі заохотою до дальшої праці в своїм садку.

Гнатко вже упрянував собі, що має зробити з грішми. Купить малий даруночок сестричці, пішле піврічну передплату на „Світик“, а решту вложить до шкільної кооперативи.

Маємо надію, що Гнатко за кілька літ наскладає собі гарну сумку грошей. Бож яблінки будуть родити що року чим раз більше яблук і він все буде їх збувати за добрий гріш. А коли так совісно буде й усюди інде працювати, як коло своїх яблінок, то всі його будуть любити і жде його добра доля і щастя в життю.

Хотів би я мати...

Хотів би я мати собачок зі сто,
І кождй я дав би дотепне імя,
Вони вслід за мною ходилиб в одно,
Се була би вірна сторожа моя.

Хотів би я мати малий самохід,
І гнати скоренько, мов вітер степом,
Чи сухо, чи мокро, болото, чи лід, —
Я їздив би всюди — тра-тра-та-та-том!

Хотів би я мати малий літачок,
Полетів би скоро, ще скорше як птах,
Линув би я понад найвищий вершок
І тихо осів би на рідних степах.

Хотів би я мати цукорків у брід,
Я сам їх не їв би, я всім би давав,
„Ось, прошу, цукорок, солодкий як мід!“
І кождий „спасибі“ мені би сказав.

Хотів би я перстень чарівний дістати,
Щоб всего-усего я міг забажати,
А якби я щастя собі ним придбав, —
Тоді би той перстень я вам передав...

З англійського — Ю. Ш.

Йосиф Кожішек.

Як дідусь був паном.

Діти тішилися, що будуть дерти піря. Не підуть спати, поки послідний пух не впаде під стіл.

— Щоби час скорше минав, дідусю, скажіть нам щось!

Дідусь грівся на лавочці коло печі й причаївся, наче би не вмів до 5 почислити. Та діти просили і налягали, аж почав:

— Так слухайте, як я був за молоду паном. Ледви настав день, вже мені служило десять послугачів!

— А се правда?

— Свята правда! Моя постіль стояла також там у куті, як і твоя, Павле!

— А, дідусю, ви також були малим хлопчиком?

— Чекай, Наталко, пожди! Раз ранком пробудився я і слухаю, що се? На дворі дощ. Підтягну перину аж на бороду, дивлюся на стелю і думаю собі: Добре, що пан Мандзюк поставив нам таку хату. Пишаюся тим наче князь. Ні одна крапля на мене впаде!

— Гі-гі-гі! — сміються діти.

— Так мені послужив сусід Мандзюк. Дивлюся на стелю і трохи боюся, що дощ її промочить. Та притім пригадую собі: що тесля Попович поставив крівлю, а пан Ткачук прикрив її гонтами. Вода збіжить по стрісі, а на мене і не капне.

— Вже вам послужили три! — і Павло показує дідусеві три пальці.

— На дворі дощ не переставав. Що роблять перепелиці в поли? Тій найменшій, небозі, докучає студінь, а я тут гріюся в перинах красно в сухім наче мишка. Насипку (пошевку) привезла нам пані Свободова аж з Праги, а мальовану постіль зробив мені пан Коперльос!

— Вже їх було п'ятеро!

— Поволи був час до школи. На дворі є непогода, але мої послугачі памятали і на злі часи. Від пана Бойчука маю красну нагортку проти дощу. Майстер Андрусак ушив мені високі чоботи, а вуйко Андрієвич скіряну тайстру на книжки.

— Вже вам їх служило вісім!

— По дорозі накропив мене дощ, се правда, але болото мені не докучило. Хідник на вулиці присипали піском, ішлося по нім, наче по шовку. Про се подбав доріжник Молдаван.

— Девять!

— У школі було як у раю. Тепло дихало на цілу клясу. Сторожиха Параска затопила в печі, як ще було темно.

— Вже їх було з Параскою десять.

— Так бачите, а до вечера їх було ще більше!

Нараз вискочив Павло:

— Дідусю, я також великий пан! Мені служить мама, тато, Наталка, пекар, купець — чекайте, зроблю собі криски.

За хвилину діти пописали крейдою цілу лавицю. Криски стояли довгими рядами наче жовніри.

— Ото є помагачів! — любувався Павло.

— А стільки само й панів, додав дідусь. Люди служать нам, а ми служимо їм. Де сусіди допомагають собі спільно, там є порядна громада.

Тимчасом тета додерла піря, а мати роздавала славну вечерю: бухти, каву, чай. Також дідусеві і дітям налила по склянці і призвала їх до стола.

— Ходіть і ви, пани, також поміж нас!

Пани не далися два рази просити. Присілися до стола. Павло цокнувся з дідом і закликав весело:

— Нехай живе громада! З чеськ. переклав: Б. Заклинський.

Марійка Сучакова.

Спіткало малу Марійку Сучакову несподіване лихо. Пішла вона в садок по грушки. Вилізла на дерево, та, забувши про обережність, нахилилась у бік, щоби дістати дозрілу грушку. Але й нестямилась, як злетіла з дерева, гепнула собою об землю. І в ту хвилю скрикнула несвоїм голосом з великого болю.

Надбігли з подвіря батьки, підхопили Марійку на руки й віднесли до хати. Там оглянули її й спостерігли, що в неї зломана нога. Цілий клопіт! Треба було, негаючи часу, везти дівчину до міста. І хоч час був горячої роботи в полі, проте старий Сучак запряг коні, виладнував соломою віз, поклав подушки, а поверх подушок Марійку й рушив у дорогу.

В мійській лікарні сказали Сучакови, що дівчині треба буде залишитись там щонайменше на три місяці і що буде коштувати багато грошей.

Виклав Сучак лікарєви поки-що пять карбованців, пообіцяв знову бути через тиждень і вже над вечір вернув до дому.

— Не грошей мені шкода, а дитини — міркував він вертаючи до дому. Дівчина в мене одна-однісінька, а без грошей не пропаду якийсь час.

За місяць Сучак вибився з грошей і мусів продати корову, бо треба було платити в лікарни та ще й наперед...

По трех місяцях Марійка вернула до дому.

Дівчина, однак, залишилась калікою. Ходила шкандибаючи й підпираючись ціпком.

* * *

В неділю під вечір Марійка вийшла на вулицю.

Там галасували діти, що з реготом та вигуками бігали навипередки, знімаючи позад себе хмару куряви.

Марійка станула собі з боку вулиці й заздро гляділа на дітей. Її саму дуже кортіло побігати з ними, як це було тоді, коли вона ще не була калікою. Вона глянула на свою хору ногу й тільки сумно зітхнула.

Діти, побачивши Марійку, почали збігатися до неї.

І ціпок, якого вона мала в руках, і нога, якою вона ледви доторкалась до землі, були для них цікавістю. І вони розглядали все це як якусь новину.

— Малійко! — залепетіла шестилітня дівчина, що стояла напереді дитячого гурту, — болить тебе нога?

— А болить! — відповіла Марійка, переводячи свої невеселі очі на дівчину.

— А дуже?

— А чого лізла на делево! — гомоніла дівчина. — Не тлеба було лізти.

Марійка на це нічого не відповіла, а тільки сумно водила очима.

— А ти, Химко, не чіпай Марійки! — заступилась за Марійку друга дівчина з гурту. — Ми візьмемо її на візок, коли вона не може з нами бігати!..

Ця думка сподобалась усім дітям.

— А й справді. На візок, на візок! — закричали вони навколо. — Давай сюди свого возика, Маланко!

Від гурту зараз таки відокремилась у коротенькій спідничині Маланка й миттю побігла за возиком.

За хвилину з сусіднього полвіря вже торохкотів візок.

— Давай, давай сюди!

Ще одна хвилинка — і Маланка була вже коло гурту дітей. Ось всадовили Марійку на візок, станули всі вряд і з галасом понеслись серединою вулиці, а позад них хмарою знялася курява.

Марійка щасливо усміхалася, сидячи на візку немов яка пані й забула навіть про свою хору ногу.

І. Яремський.

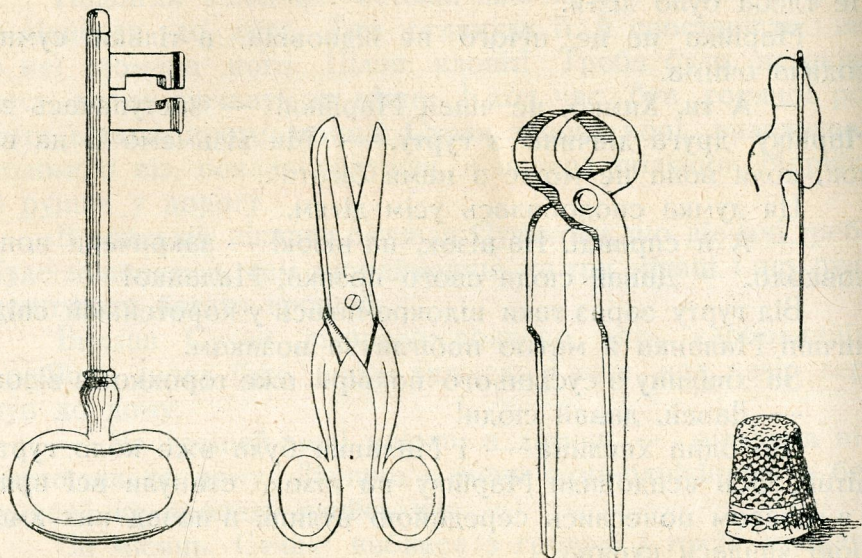
Загадка.

У віконних рамах сіла —
прозора чи біла.
Як лиш трохи замаститься —
рука її вмила? Б.

Цікава забава на зимові вечері.

В Англії провадять осінні й зимові вечери при такій цікавій і гарній та дотепній забаві, що надається для молодших і старших дітей, ба навіть для дорослих. До сеї забави не треба нічого, тільки вміти бодай крихту рисувати. А виглядає ся ігра так:

Коли збереться де гурток дітей, принайменше троє, тоді вильовується, котре має піти на хвилинку з кімнати.

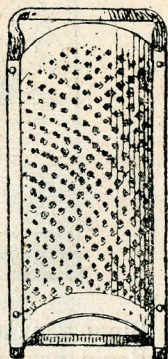
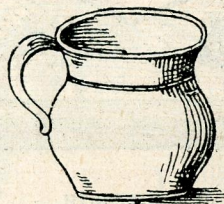
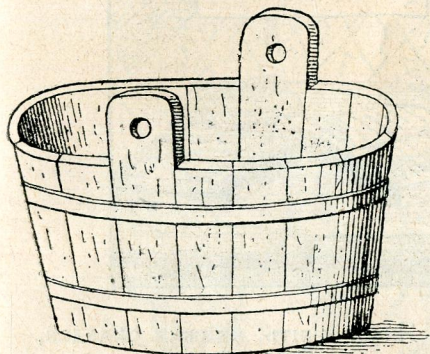
Прочі в тій хвилі скоро вибирають собі якесь звання (фах, ремесло, заняття) і на карточці паперу кожде рисує собі такий предмет, який належить до того заняття, котре собі рисуючий вибрав, і по котрім те заняття можна би пізнати. Приміром, хто вибрав собі звання кравця, рисує іглу, або ножички; — хто вибрав собі звання боднаря, рисує бочівку — і так далі.

Рисунок не мусить бути дуже гарний і докладний, але по змозі мусить бути остільки виразний, щоби можна було пізнати, що то є. Треба рисувати скоро, щоби той, хто вийшов, не стояв довго за дверима.

Коли вже всі нарисували відзнаки свого фаху, тоді запрошують того одного. Він входить і за чергою огля-

дає рисунки та вгадує по них, хто з учасників забави який фах собі вибрав. (Невільно двом вибирати собі такий самий фах і рисувати той сам предмет. Кождий мусить собі вибрати що іншого!).

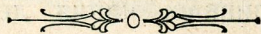
Коли відгадуючий відгадає всі звання, тоді вильосуюють, хто має вийти і потім відгадувати далі. Коли-ж не відгадає всіх, то виходить ще раз і знову відгадує (вже змінені звання), аж доки не вгадає всіх. Коли-ж хтось з присутних так нездало нарисує відзнаку свого ремесла, чи заняття, що неможливо розпізнати, що то є, — тоді той лихий рисівник іде відгадувати, а перший відгадуючий сідає на його місце.

Тут подаємо для приміру кілька таких рисунків, що мали би бути рисовані при такій забаві. Нехай кождий з читачів і кожда читачка додумається, яке ремесло котрий предмет означає і нехай пробує собі їх відрисувати.

Пробуйте бавитися в сю забаву „рисунків“, а побачите, що при згідливості й дотепності учасників може вона всіх розвеселити — тай в рисунках і зручності вправити.

(Замітка: Відгадуючий не мусить ждати за дверима, аж доки всі не вирисують; він може увійти зараз, коли тільки учасники порозуміються, хто яке заняття вибирає (щоби двох не вибрало те саме), і вже при рисованню може бути в хаті. Одно другому не сміє в рисунку помагати ні радити!)

Павлусь при праці.

Вже почалася наука,
Хто лінивий, тому мука, —
Хтож охочий до роботи,
Може труд весь побороти.

Наш Павлусь дитина пильна,
Тож хоч праця є обильна,
Все собі дає він раду,
Зробить скоро і до ладу.

Вірш навчивсь декламувати,
Вспів рахунки написати,
А ще має перекласти
Із німецького дві часті.

Як скінчить, книжки складає,
Потім „Світик“ розглядає, —
Бавитись до Зеня зайде
Пильний на усе час знайде!

Заклад.

(Байка з Гальмагери).

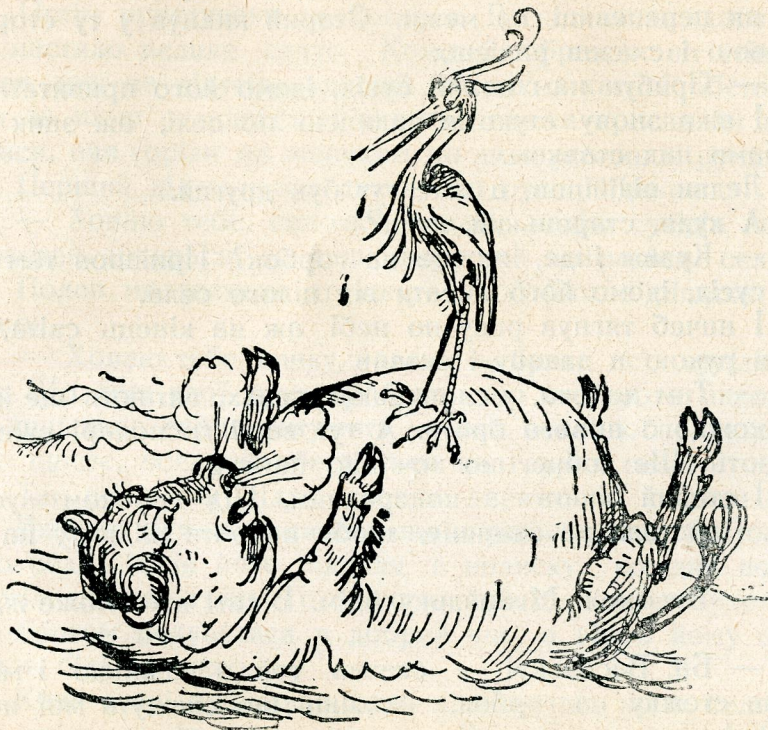
Раз сильний буйвіл прийшов над беріг моря. Побачив там худу чаплю. Буйвіл сказав:

— Заложімся, хто з нас випе більше води!

Чапля згодилася. Одначе вона була хитріша ніж буйвіл. Коли море відпливало, чапля держала дзьоб у воді

та вдавала, що ніби не воду. А буйвіл пив кожен раз, як лише вода припливала. Колиж мав уже повне черево води, впав на землю, наче повнісенький мішок. Чапля вискочила йому на черево і засміялася на весь голос. Тоді Буйвіл скрикнув люто:

— Ти обманула мене!

— Або-ж ти сам не хотів того!? — сказала чапля глумливо.

Буйвіл рад був розтоптати чаплю... але дарма — бо лежить повний наче бочка.

Чапля насміхалася ще доволі з нього та полетіла у своє гніздо на вершку дерева.

Кого старі витали?

— Куди, старенький, куди?

Старий показав палицею на високий беріг за селом. Вилізло там колись декілька хаток, а тепер сиділи над селом як перепелиці на межі. Старий кивнув у ту сторону головою і сказав радісно:

— Прибув нам новий сусід, ідемо його привитати!

І вже знову стукотів палицею по селі, аж зник між вербами над ставком.

Ледви відійшов, а вже тут був другий.

А куди, старенький, куди?

— Кудиж інде, як не на горбок? Прийшов там новий сусід, ідемо його витати від цілого села.

І начеб тягнув рису по небі аж на кінець світа, показав рукою в далину і сказав:

— Там далеко, у словацьких селах, витають ще й тепер кожного нового брата. А тут ваші господарі вже забувають. Ще добре, що хоч війт пам'ятав.

І старий пішов за попередним. Під горбком зустрілися. Пристали на хвилину, щоби набрати віддиху на дорогу.

— Так щож, Михайлику, йдім. В хаті вже може ждуть нас.

— Ба, Васильку! — сказав той з палицею і міряв очима стежку на горбок. — Лиш що скажуть мої ноги? Де є ті часи, коли я скосив луку за греблею сам один?

— Так, так, побратиме. Я за молоду також ніс міх жита в зубах. А сьогодні? Ледви собі окраєць хліба в рот понесу.

— Що до того, — засміявся Михайло, — то сьогодні вже і я не вліз би під віз і не підніс його плечима. Але тоді, коли мені віз перевернувся у вивіз — тож знаєш, як я його поправив!

Старі хвалилися ділами своєї колишньої сили, попустилися споминами, і вже їм здавалося, що вони молодші. Кров скорше кружила, руки і ноги зміцніли, дороги убувало, вже були в хатині.

Той, кого прийшли повитати, се було дитятко, що недавно вродилося. Тепер лежало в колисці. З пеленок йому визирала лиш дрібна головка в білій шапочці. Старенькі поздоровили маму, щиро поговорили, бажали всего доброго.

Потім приступили до колиски. В сю хвилю здавалося, що настало велике свято. Кождий образок на стіні дивився лиш на дідусів, кождий кусник з хатної обстанови лиш за ними оглядався. Святочна одежа красно їм надавалася, очи горіли як женихам, по лиці розлився румянець.

Перший дідусь взяв дитину на руки і бажав:

— Ховаю тебе, синочку, ховаю, надію сусідів витаю. Виростає до краси, до сили, виростає на радість села!

Подав малесеньке другому, а той бажав рівнож сердечно:

— Ховаю тебе, синку, ховаю. — брата всіх сусідів витаю. Що лиш твої руки зроблять, що твої ноги виходять, що лиш твоє серце витужить — все нехай обернеться на твоє щасте, все най обернеться на гаразд села!

Так приймили дідусі хлопця до великої родини села.

Вже не був лиш сином своїх родичів, але братом цілого села. Коли його віддали в колиску, кождий поклав на стіл дрібний гріш. То значило, що ціле село буде з новим братом радуватися в добрий час, а вірно йому помагати в біді та горю.

Коли старі вийшли з хати, лежало під ними село, залите світлом весняного сонця. Задивилися на освітлені стріхи, цвітучі городи і зелені поля. Перший показав на молодий засів за городами і сказав тужно:

— Що я там всюди наорався, насіяв і нажав! Куди минулися ті часи?

А другий успокоював:

— Не жалій, куме, не жалій! Вся отся краса не була і не буде лиш для тебе одного. По нас будуть орати знов нові руки, а з їх праці поросте нова краса й новий хліб. Лиш щоби любилися і так до себе відносилися, як колись ми се робили.

І сиві дідусі, як двоє дітей, взялися мовчки за руки і стрімкою стежкою сходили з горбка...

А на горбку в хаті ще стояла щаслива мати над коліскою. Наче молитву шептала собі слова стареньких:

— Виростай для краси, виростай для сили, виростай на радість села!

З чеського переклав: *Богдан Заклинський.*

Мудрі малпи.

В північній Африці, недалеко міста Бліди, у підніжжю гір Малого Атлясу, є так званий Малпячий Потік, на котрому живе стадо 60—80 штук малп (магот безхвостий). Це є дуже приємні, цікаві, напівпризвичаєні малпенятка, чоколядовосивої барви, так великі як ангорський кіт. Кожного ранку вони переходять зі своїх нічних криївок в скалах по потоці в долину, де міститься готель і велика каварня, щоби дістати всілякі солодоші від чужинців-туристів, головно: англійців, американців і французів.

Який рух тут панує в день! Діти мають дуже велику утіху з малпенят! Дають їм мигдали, бурські оріхи, помаранчі, — а мале звірятко вилізе аж на рамена гостя, лише щоби дістати щось солодкого.

Стара малпа виступає все поважніше, вимагає собі повагу від молодших; перша вибирає найліпше для себе, а решту вже дає великодушно молодшим. Біда, якби котресь молоде малпеня відважилося щось проти неї! Зараз-же дістане поза вуха, щоби навчилося шанувати старших!

Малпенятка скачуть по камінях, доганяють одно друге лізуть на дерева, на дах готелю, де роблять такий гармідер, що аж дах угинається!

Розуміється, що гості найліпші моменти намагаються відфотографувати, щоби привезти до дому спогади з прогульки до Бліди.

У вечері ціле стадо малпеняток переправляється до гір, де переспить на деревах, а з рана всі весело біжать і скачуть до готелю на забаву і по солодоші.

Бідний слуга-мельничук.

(З казок братів Грімів).

В однім млині жив старий мельник, удовець, що не-
мав дітей, лише трох слуг-мельничуків. Вони прослужили
йому кілька літ і раз сказав він до них так:

— Хлопці, я вже старий, нездужаю працювати. Ідїть
у світ, а котрий з вас приведе мені найкращого коня,
тому запишу свій млин і проживу в нього до своєї смерті!

А між тими хлопцями був один наймолодший Івась,
що з нього другі кепкували й називали дурачком. Вони не
сподівалися, щоби він втяв таку штуку. Тай він сам не
лакомився на млин.

Але рушили всі три в світ, а коли вийшли з села,
кажуть два старші до малого:

— Ти, небоже, лишайся тут, все одно коня не роз-
добудеш!

Але Івась пішов з ними і вечером дійшли всі три до
якоїсь печери й задумали там переночувати. Та оба старші
мельничуки заждали, аж Івась заснув, а самі рушили далі,
щоби його відчепитися.

Івась збудився рано й, глянувши по печері, сказав:

— Мій Боже, де це я опинився?

Вийшов з печері і йшов густим лісом та подумав:

— Де мені бідному знайти коня?

Ідучи так лісом, побачив він маленького котика. Ко-
тик заговорив до нього:

— Івасю, ти куди йдеш?

— Ах, що тобі говорити! Ти мені не допоможеш!

— Я знаю, що тобі треба! — сказав котик. — Ти
шукаєш гарного коня. Ходи зі мною і служи мені вірно
сім літ, то я тобі дам гарного коня, найкращого в світі!

— Добре, спробую, може й допоможеш мені, котику! —
сказав Івась і став слугою в котика.

Котик взяв Івася й завів до зачарованого замку, де
було багато котенят і котів, а всі служили тому першому
котикови.

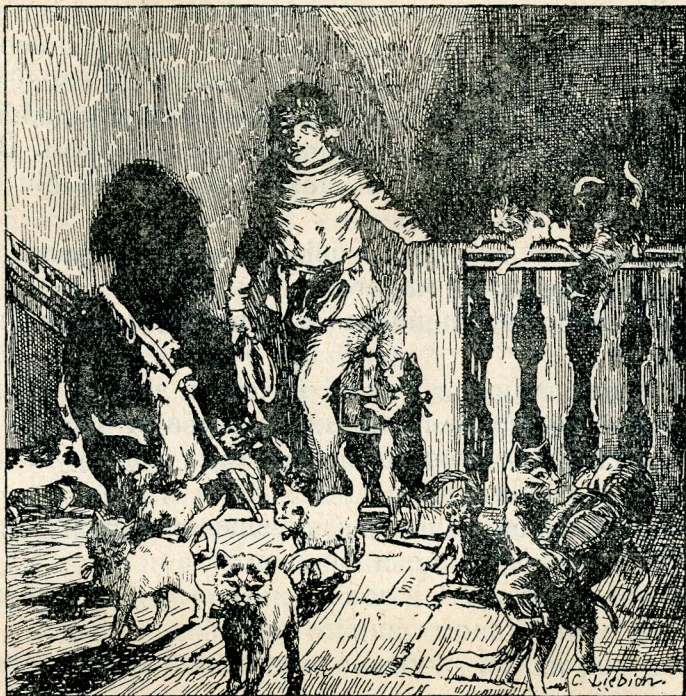
Вечером, коли всі сіли вечеряти, мусіли три котики

грати. Один грав на басі, другий на скрипці, а третій на трубці. По вечері спрятали столики, а котик сказав:

— Ну, Івасю, ходи зі мною танцювати!

— Не підю! — сказав Івась. — Я з котами не вмію танцювати!

— То поведіть його спати! — сказав котик до других котів. І його повели спочивати. Один йому застелив

постіль, другий роззув його, третій світив. Нарешті побажали йому доброї ночі й пішли, згасивши світло.

Ранком прийшли знову, збудили його, вдягнули, взули, вмили, а один хвостиком повтирав його, а це було дуже приємне.

А Івась служив найстаршому котикови і що дня рубав йому дрібно дрова. До цього дали йому срібну сокирку, мідяний ковбок і золоту пилку.

Так служив він у котика. Літа йшли за літами, а він не бачив нікого крім котів. Раз сказав котик:

— Івасю, йди на мою сіножать і скоси сіно!

Івась взяв срібну косу і золотий брусок, наострив косу, скосив траву, зробив сіно і вечером приніс уже ви-сушене до замку.

— Ще зробиш мені одну роботу! — сказав котик. — Отут маєш срібне дерево, теслярський топір і всі столярські та будівничі прилади, все зі срібла. Збудуй мені гарний маленький домок!

Івась взявся до роботи, а коли викінчив домок, минуло сім літ, як пів року, і котик сказав:

— Ходи, подивишся на наші коні!

Котик відчинив той домок, який збудував сам Івасик, а в домику стоїть дванацять прекрасних коний, аж серце радується.

Тоді котик дав Івасеві їсти й пити й каже:

— Іди до дому. Твого коня я з тобою не пущу, але за три дні я знайду тебе й дам тобі коня!

Кіт показав Івасеві дорогу до млина й Івась пішов, але був сумний. Він ще не вірив, чи справді котик дасть йому коня за службу, коли навіть одягу не дав йому. І пішов Івась у своїм подертім убранню, в котрім прослужив сім літ.

Так дійшов до млина і застав там уже обох мельників. Оба привели по коневі, але один привів сліпого, а другий кривого. Вони сміялися з Івася:

— Івасю, а де твій кінь?

— Прийде за три дні! — сказав Івась.

Але ті не вірили й сміялися, а старий мельник не хотів приймати Івася до стола, бо Івась був дуже обдертий мов жебрак. Йому дали кусень хліба і він мусів їсти на дворі, а вечером не хотіли його приймати спати в хаті і він мусів спати в шопі на соломі.

Слідуючого ранку минало саме три дні, як він попрощався з котями.

— Чи дотримає котик слова? — думає собі Івасик і зажурений вилазить з шопи. — Аж дивиться, а на подвіря заїхала карита шістьома кіньми, а за нею привів слуга семого коня. — То був кінь для Івася. З карити висіла королівна і сказала:

— Я є той малий котик, котрому ти служив!

Слуга дав Івасеви прегарний королівський одяг й Івась зараз одягнувся, а старий мельник і лихі мельничуки отворили з дива очі й уста.

— Млин запишую наймолодшому! — сказав мельник, коли побачив коня, котрого королівна привела Івасеви.

Але королівна сказала:

— Ні, ви можете собі свій млин затримати. Я беру Івася зі собою до свого замку!

Івась сів поруч з нею в кариту і поїхав.

Вони підіхали найперше під той домок, що його збудував Іаась срібним топором. Але з того домику зробився великий замок, а в ньому все срібне й золоте. Королівна вийшла за Івася замож і вони обоє жили щасливі й веселі.

Ніколи не треба нікого називати дурачком, бо і з бідного й недотепного може вийти гарний та розумний чоловік.

John Gould.

Ягнятко.

Одна дівчинка дістала від тети ягнятко. На кінці подвіря зробила йому загороду. Ягнятко само приходило до дверей кухні, коли був час на їду. Дівчинка доглядала його наче малу дитинку.

Побіч них мав сусід хату з городом. Раз залізло ягня під пліт до города. Се було щось нового для нього. Побігало по грядках, а тут і там урвало собі квітку..

Влиститель города побачив, що ягня робить. Чи було се щось злого? Правда, що ягнятко деяку цвітку у своїм бігу зловило. І що, думаєте, зробив той чоловік? Наперед може вигнав ягня з города? Се дало би справді мало роботи, менше, як вигнати влізливого вепра чи курку. Потім певно пішов до власника ягнятка пожалітися і жадати нагороди за шкоду, яку зробило...

Ні, не так сталося. Вхопив грубу палицю, вибіг з хати, догонив слабе звірятко та бив його, бив. Ягнятко було дуже здивоване. Справді не розуміло, що бавитися тай підскакувати — се щось злого. Вкрите ранами ледви дотягнулося на своє подвіря. Дівчинка над ним аж заплакала. Вимила йому рани, намастила

мастями — та дарма! Ягнятко бідувало кілька днів, а потім згнуло...

Та скоро сталося щось подібного. Сусід мав багато курий, а ті пробігли діркою, що її залишило ягня у плоті, аж у город людей, котрим він убив ягнятко.

Дівчина вигнала спокійно кури з города і нічого злого їм не зробила.

— Заслужив собі, щоби ми йому також побили! — сказав батько.

А багато з вас думаєте собі, що се було би зовсім справедливо. Одначе, якби курки вміли говорити, що сказали би?

— Се не красно мститися на нас за те, що наш пан зле поступив з ягнятком. Ми ягняткови нічого злого не зробили. Чого нас карати за його вину?

Могли би їм сказати, що не мають лізти в город.

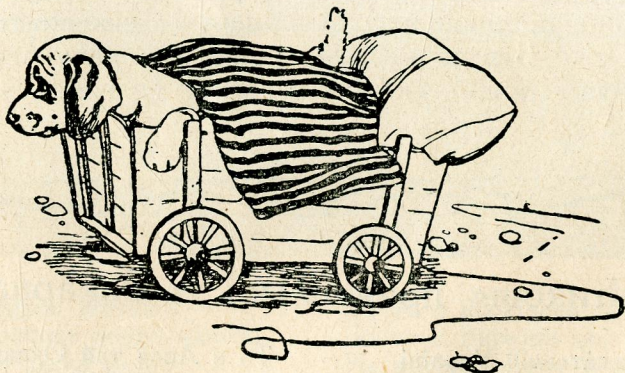
Одначе, що кури знають про те, звідки тай доки є масток їх пана?

Люди в другій хаті робили по правді.

Переклав: Богданко.

Як Бурусьвилічився.

Івась і Олюся мають страшну журбу: їх любий песик Бурусь важко захорував. Рано зів заледво кусник

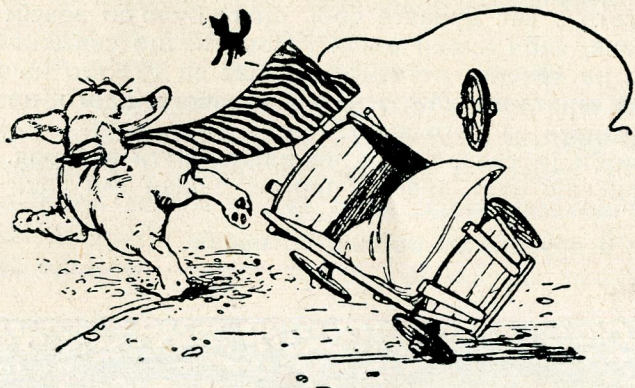
хлібця з молоком, а потім спав під печею зо три години.

— Важко хорує! — сказав Івась.

— Треба його положити в ліжечко! — сказала Олюся.
Зробила з сіна подушку, постелила в візку й по-
жила Бурюся тай ще прикрила коциком.

— Свіже повітря буде для нього добре! — сказав
Івась по надумі.

— Вивеземо його в городець! — сказала Оля й ви-
везли.

— Треба ще один коцик принести! — сказала дівчинка
й побігла до хати.

— І горнятко води, аби не мав спраги! — сказав
Івась і побіг за Олею до хати.

За хвилину вернули до городця й аж крикнули з дива.
Кілька кроків від візка стояв чорний котик Муцик, а Бу-
русь власне побачив його й зірвався з візочка та до кота!

— Отже Бурюсь не був хорий? — дивувався Івась.

— Був хорий, але котик його вилічив! — сказала
Олюся.

»Світикові« приятельки із Закарпаття.

В Закарпатській Україні
На полудне від Карпат,
Там живе в місті Гуменнім
Гарна паронька дівчат.

То є Леся тай Оксанка,
Рідні сестри Бризгунівні,
Пишні, гожі тай веселі,
Мов правдиві дві князівні.

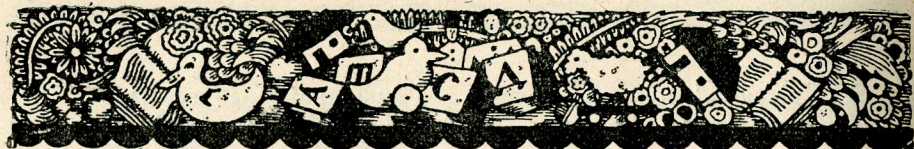
З „Світиком“ вони від давна
Держуть вірну дружбу,

І при ньому забувають
Всі клопоти та журбу.

Се є свідомі дівчатка —
Тай щиреньке серце мають,
На усякі добрі цілі
Часто жертви присилають.

Бо то є українські діти,
Бо то є України цвіт,
На потіху батька й неньки
Най живуть нам много літ!

З А Б А В И

„Зайчик“.

(Ігра з музикою і співом).

Діти вибирають зпоміж себе одно, що буде „зайчиком“ і друге, що буде „песиком“. Прочі беруться за руки й творять колесо, в якому стоїть „зайчик“. „Песик“ стоїть за колесом. Діти обертаються скоро й співають:

А наш зайчик в гаю спав,

Бах-бах! Бах-бах!

Аж тут нагло стріл упав!

Аж тут нагло стріл упав!

Moderato

Sempre staccato

А наш зайчик в гаю спав,

Аж тут на-гло стріл у-пав! Бах - бах! Бах - бах!

Аж тут на-гло стріл у-пав!

Співаючи: „Бах! бах!“ — діти стають і ціляють ніби зі стрільби до „зайчика“. Потім крутяться далі й співають:

А наш зайчик скаче в бік,
Тай млинком у хащі скік!

Гей-га! Гей-га!
Тай млинком у хащі скік!

При співі тих слів — „зайчик“ підскакує і бігає неспокійно в колесі. Діти співають далі:

Ой, ти зайчику, тремти, Гам-гам! Гам-гам!
За тобою гонять пси! За тобою гонять пси!

„Зайчик“ на се відповідає:

Ой, ще хочу жити я!
Утікаю від стрільця!

І проскочивши попід руки дітей, біжить довкола них. „Песик“ жене за ним. Діти стають і співають:

Мик-мик! Мик-мик!
Вратувалось зайченя.

Коли „зайчик“ добіжить до того місця, з якого вибіг, а „пес“ його не дожене, тоді вибирають іншого „зайчика“, а „песик“ остає далі, аж доки не зловить „зайчика“. Коли зловить, то діти вибирають нового „зайчика“, старий „зайчик“ стає „песиком“, а старий „песик“ стає з іншими дітьми в колесо.

З польського журналика: »*Moje Pisemko*«.

Загадки.

Складова загадка (1 точка).

Нес, лик, тор, чар, о, гат, зи, гу, ін, дро, ім, яр,
пе, даш, фен, не, ва, ну, ар, міз, мент, ра, ти, ре,
ма, ва, ка, ме, тор, дар, лід.

З порозкиданих 31 складів зложить 10 слів, яких початкові букви да-
дуть заголовок прегарної повісті, яку всі читачі «Світика» певно читали.

Значіння висказів:

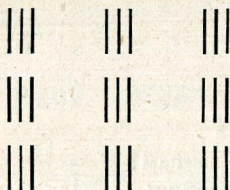
1. Угорський танець.	6. Окалічений жовнір.
2. Інакше: наступ.	7. Український літописець.
3. Відступник від свого народу.	8. Рід верблюда.
4. Наука про старі гроші.	9. Назва пануючого.
5. Інакше: доказ.	10. Татарська грамота.

Таємничий заклик (1 точка).

У т а л п д е р е п у л г е л а з е т ї у н в і р и в !

Це видно якісь староеврейські, або старогрецькі слова. Старайтеся їх
конче прочитати!

Ломиголовка з сірників (1 точка).

27 сірників уложить на столі так, як це бачите
на рисунку. Видите, що у всіх напрямках: прямо-
вісно, поземо і навхрест — є по 9 сірників. Од-
беріть тепер від них 6 сірників, а ті, що зали-
шилися, поскладайте так — щоби на кожній
з 4 сторін і навхрест було по 9 сірників. Як це
зробите? Нарисуйте!

Відгадка букв (1 точка).

(Уложила Яруся Лакуста).

Дані є три слова:

- Перше: — акі —, що означає індійського покутника;
друге: — нті —, що означає мужеське ім'я;
третє: — овн —, що означає столицю Литви.

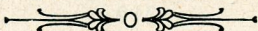
На місце лінійок поставити букви так, щоби повстали жадані слова.
Відтак зложити букви, що приходять на місце лінійок підряд одну побіч дру-
гої, себто першу й послідну з кожного слова — одну за другою а діста-
ємо нове слово, що означає прізвище визначного нашого письменника й
поета.

Які то слова й котрий то письменник?

Загадки (2 точки).

(Зібрала Одарка Лакуста).

1. Яка воля нікого не манить?
2. Який пень не дасться порубати?
3. Яких маків найбільше бояться наші вороги?
4. Який сок виробляється з камення?
5. В чім діри не повертиш?
6. Чому заяць біжить через дорогу?
7. Хто бє, хоч руки не має?
8. На котрім поли не родиться ніяке збіже?
9. Що це? Сірий, а не вовк, довговухий — а не заяць, з копитами — а не кінь?
10. Що це? В середині вогонь, а по краях вода?

Запросини до передплати на рік 1930-1931.

З 1-го жовтня 1930 р. почався четвертий рік існування
одинокого українського популярно - наукового журналу

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

На рік вийде 12 чисел. Кожде число по 32 стор. багато ілюстр. Журнал подає знання з різних галузей науки й життя, вияснює всі важні питання науки й життя в загально доступний спосіб, подає звістки про найважніші досягнення, здобутки й винаходи в науці й техніці і є багатим джерелом для доповнення й поширення знання, для самообразування, для викладів та грімкого читання по читальнях і кооперативах.

Тому »Життя і Знання« повинно знаходитися в кожній українській родині, кожній українській читальні й кооперативі — тому »Життя і Знання« повинні передплачувати всі, що займаються освітньою й культурною працею посеред нашого народу, а перш за все наше Світле Духовенство і ВП. ПП. Адвокати, Лікарі, Інженіри, Учителі, Промисловці, а також всі школи, Бесіди й Клуби як у краю так і за кордоном.

Передплата на рік виносить 18— зол., на 6 місяців 9— зол., на 3 місяці 5—зол., поодинокое число коштує 2— зол.

Просимо присилати передплату.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ:

ЛВІВ, РИНОК Ч. 10, ТОВАРИСТВО „ПРОСВІТА“

КНИЖЕЧКА

„ПОМІЧНІ РИСУНКИ при НАУЦІ РЕЛІГІЇ в перших початках навчання“

яку написав і видав власним накладом о. В. Кулик, катехит у Зборові — являється дуже добрим помічним середником не лише для науки релігії в школі, а ще краще до поговірок з обсягу БІБЛІЙНОЇ ІСТОРІЇ з дітьми дома — бо дають зразки — як можна певні основні моменти даного оповідання для лекшого його зрозуміння утривалення в дитячій пам'яті при допомозі легенького черткового рисунку. Праця Всеч. о. В. Кулика є першою сего рода спробою в нашій методично-дидактичній літературі й заслугоє на повне признание. Проте поручаємо цю книжечку не лише КАТЕХИТАМ, але й РОДИЧАМ, які займаються релігійно - моральним вихованням своїх дітей дома.

Цю книжечку можна дістати в автора — о. В. Кулика в Зборові та по всіх книгарнях у краю.

Від Адміністрації.

Адміністраційний рік добігає вже до кінця. З новим роком заведемо деякі зміни, які уможливають кращу експедицію газетки. Від січня 1931 будемо посилати „Світик“ адресований до кожного передплатника з окрема під опаскою, як це було практиковане до року 1929-го. Тому просимо всіх інших дотеперішних передплатників, щоби зволили найдалше до кінця падолиста ц. р. надіслати нам еventуальні **зміни адрес** на рік 1931. Отже всякі зміни імен дотеперішних (старих) передплатників на будучих (нових), зміна **почти** (це дуже важне) та свого осідку замешкання. При подаванні зміни адреси — завсігди треба подавати стару (дотеперішну) адресу.

Хто з дотеперішних передплатників не задумує передплатувати „Світ Дитини“ на рік 1931-ий нехай завчасу, до 30 падолиста ц. р. відмовить письменно (карткою кореспонденційною), що від 1-го січня 1931 перестав бути передплатником „Світа Дитини“. Це є дуже потрібне Адміністрації для упорядкування стану передплатників і устійнення висоти накладу газетки.

Кому бракують деякі числа газетки чи повістowego додатку — нехай їх негайно зареклямують, бо може опісля забракнути тих чисел.

Вкінці просимо всіх тих осіб, що досі залягають ще з передплатою — нехай як найскорше вирівнують ці залеглости. Ми вислали кожному довжникови листову пригадку з поданням висоти залеглости — ще в місяці червни ц. р. А досі дуже мало осіб вирівнало ті належности. Просимо отже про це памятати.

Нова книжка для дітей!

Нова книжка для дітей!

ГАНС ХРИСТІАН АНДЕРЗЕН

„СВИНОПАС-КНЯЗЕНКО“

вийшла на днях накладом Видавництва „Світ Дитини“.

Стр. 48. Образків: 20. Ціна: 75 сот.

Є це збірка 6 найкращих казок цього письменника в гарній обрібці Юри Шкрумеляка.

ПО Д Я К А.

Вп. П. Теодор В. Пеліх для редакційної бібліотеки переслав кількадесять різних чисел „Дзвінка“. За це складаю на тому місці Вп. Жертводавцєви слова щирої подяки.

Михайло Таранько

— редактор.

Жертви на пресовий фонд „Світа Дитини“: Дозя Величківна 1 зл.; Іванна і Славця Демківні 1 зл. — Разом 2 зл.

✦ ✦ ✦ Видає й за редакцію відповідає: **Михайло Таранько.** ✦ ✦ ✦

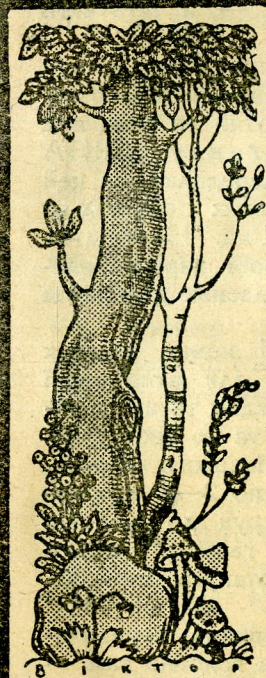
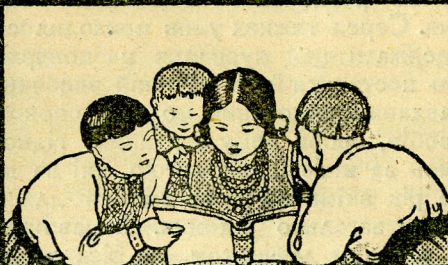
Друкарня ОО. Василян у Жовкві.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 11.

ПАДОЛИСТ

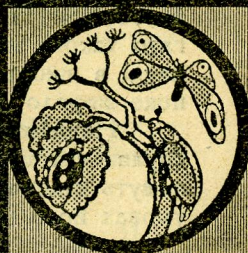
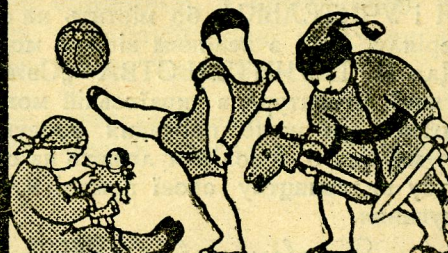
РІК 1930.

ЗМІСТ:

1. Пастушка Марунька	321
2. Падолист	325
3. Черепаха лялька дівч. Льо-Чи	326
4. Осінь	331
5. Мудра книга	332
6. Копяють бараболі	334
7. Про воздухоплав »Норге«	335
8. Від чого тигр хоруг	338
9. В океанографічному музею	339
10. Рознощик газет	342
11. Хлопець і вивірка	343
12. Людина та собака	344
13. Спогади чайнички	345
14. Сонце та місяць	346
15. Селянин і медвідь	347
16. Українська »Рідна Школа« у Брендоні	349
17. Зима за плечима	350
18. Малий музика	351
19. Загадки	352

Ціна 1 зол.

Від Видавництва.

Отсим числом розпочинає маленький »СВІТИК« 12-тий рік свого існування. Серед тяжких умов приходилося видавництву працювати, щоби удержати цей журнал на поверхні нашого суспільного життя, щоби поставити його на такий височині, яка відповідала б його важному завданню виховання молодого покоління. Видавництво уживало всіх засобів, щоби цьому завданню гідно відповісти — ніколи неозираючись за нічією допомогою, ані за підмогою з боку.

Цей одначе рік виїмково дуже тяжкий для видавництва з різних причин — всім загально відомих. Видавництво замикає сьогорічний білянс із великим дефіцитом. — Має воно великі довги, які мусить покрити, накопи бажає дальше існувати — а існувати мусить, головню тепер у такому важкому часі.

Тому із цього місця звертаємося до всіх наших дотеперішних передплатників і прихильників з проханням о матеріяльну піддержку видавництва. Не бажаємо ДАРОВИХ ЖЕРТВ (хотяй як вони нам придалисяб) — але просимо о масову пропаганду „СВІТА ДИТИНИ“ поміж всіми знакомими та збирання передплат на цей журнал. В першу чергу просимо про це всіх наших Земляків за Океаном. Єднайте нам передплатників на рік 1931-ий. На видаток ПІВТОРА доляра за цілий рік може дозволити собі навіть і найбідніший зарібник, бо це видаток для добра його власних дітей і він оплатиться йому стократно.

Хто з наших Земляків в Америці, чи Канаді немає власних дітей — то може передплачувати »Світ Дитини«, для дітей своєї рідні в Старому Краю. Тим чином причиниться кождий такий „фундатор“ до поширення культури по наших селах та до зросту національної свідомости в найширших кругах українського народа. Накопи до кожного нашого села буде приходити по 2—3 примірники „Світика“ — то будуть вони мандрувати з рук до рук, від хати до хати і маленькі читачі, що будуть „свою газетку“ читати вечерами голосно по хатах своїм найблищим — стануть мимохить носіями культури та апостолами просвіти.

В краю усе наше П. Т. ДУХОВЕНСТВО повинно передплачувати „Світ Дитини“ до парохіяльних бібліотек, а головню там — де нема читалень. Цей журнал є необхідний для кожного народнього УЧИТЕЛЯ і УЧИТЕЛЬКИ, бо містить на своїх сторінках багато такого матеріялу, який з великим хісном можна примінити при науці в школі. Для П. Т. УЧИТЕЛЬСТВА „Світ Дитини“ це одинокє жерело дитячої літератури в українській мові.

Надіємося отже, що наше прохання зрозуміють усі ті, яким справа виховання молодого покоління лежить на серці та що не відкажуть підписаному видавництву своєї помочі в теперішних тяжких умовах його існування.

Видавництво „Світ Дитини“.

Пастушка Марунька.

(Історичне оповідання).

Галицький король Данило, з сином Львом, повертав з походу на Ятвягів*).

Щасливий та вдоволений вдатним походом вертався король Данило. Присмирив Ятвягів раз на все. Не зважуться вони вже трівожити меж його держави. Та ще більше вдоволений був король Данило тим, що син його Лев так по геройськи списався в бою. Оповідав йому про це дворецький Андрій:

— Почув королевич Лев, що ятвязький старшина Стейкинт збудував собі засік у лісі й скрився там зі своїми людьми, тай каже до своїх комонників: „А підемо туди та вигонимо медведя із його гаври!“ Як підходили ми вже під засік, несподівано з криком вискочили відтам Ятвяги й кинулися на дружину королевича. Дружинники, стрівожені великим числом Ятвягів, завернули. Та королевич зіскочив із коня й сам один бився з Ятвягами. Він пробив копієм Стейкинтів щит. Не міг уже Стейкинт захищатися й королевич зарубав його мечем. Таксамо вбив і його брата. На це вже я приспів та завернув дружинників йому на поміч!

Втішний та радий був король Данило й гордий разом із хоробрости та відваги сина.

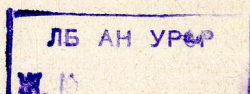
Вже другий день були в поворотному поході. Сонце припікало й дружинники дуже зраділи, як віхали в густий буковий ліс. Князь Данило каже:

— Як дійдемо до якоїсь оселі там і на нічліг станемо.

— Ледви, чи найдемо тут яку оселю. Тут самі ліси.

Та нараз ліс скінчився, а перед ними прослалася чимала долина. Тут, у високій траві, паслася худоба. Із другого кінця долини нісся веселий спів.

*) Ятвяги — поганський нарід, покровний з Литвинами — замешкува нинішнє Полісся і нападав на Україну. Король Данило розбив їх зовсім.

— Дівочий голос! — завважив молодий дружинник. Значиться — пастушка пасе товар.

А король Данило:

— Коли є товар і є пастушка, то десь недалеко буде й оселя.

І пішли туди, відкіля нісся спів. На узліссі стояла молода може п'ятнадцятилітня дівчина, сперта на граба, й співала. Як побачила військо, стрівожилася й у першій хвилі хотіла тікати, та зараз отямилася.

— Гей, дівчино, чи далеко відсіля до оселі, де ти живеш? — спитав дворецький.

А дівчина показала рукою:

— Осьтамечки, де ці дві горі. Бачите онде—одна біла піскова, а друга лісом поросла. Там під горою є наше село!

— Поведи нас у село! — каже король.

— Якжеж я поведу вас, коли пасу худобу. Пострівайте, аж звечоріє, я пожену худобу в село то й ви поїдете за мною.

— Добре! — каже король. — Попасемо тут наші коні!

І позсідали всі з коней, поскидали з них сідла й пустили пастися.

— Тільки не сполоште мені худоби! — сказала дівчина.

— А як сполошимо то що? — спитав молодий дружинник.

— А що! Не покажу вам дороги в село!

— Овва, то сами найдемо! Видно відсіля обі горі! — дровичив молодий дружинник.

— Гори видно, а села не знайдете! Воно в горі в лісі! — відповіла дівчина та не спускала очей із юнака.

Тут вмішався дворецький Андрій.

— Ви вже, як бачу, ближче запізнаєтеся! Щастя вам Боже! — сказав зі сміхом.

Дівчина почервоніла, а юнак і собі зі сміхом:

— О, ні! Ми завзяті вороги одно-одному!

Дворецький спитав у дівчини:

— Як тебе зовуть?

— Марунька! — відповіла дівчина й додала сумно:
— Я сирота! Живу в чужих людей!

— Не журися! За сиротою Бог із калитою! — сказав дворецький, якому дівчина все більше й більше подобалася.

— Я не журюся. Бог ласкавий для мене. Мої господарі добрі! А всеж таки, як згадаю покійних батька-неньку, якось так сумно мені! — сказала дівчина й замовкла. А по хвилі сказала голосно:

— Сідлайте коні! Я вже жену товар до дому!

— Посідлали коні, а юнак каже:

— Тепер, Маруню, поможемо тобі зігнати худібку до купи!

— Не треба! — сказала дівчина. — Я тільки крикну: До дому! — то увесь товар гургом рушить до дому!

— Цікаво! — сказав юнак.

— Цікаво! А от побачите! — і крикнула: А гей, до дому!

І заразівськи вся худоба кинула пастися й збіглася до купи й рушили гурмою в західному напрямі.

Каже юнак до дівчини:

— Сідай, Марунько, до мене на коня, підвезу тебе!

— Е, вже вибачайте! Вашому коневі й так тяжко! Досить він заліззя несе!

Тут вмішався дворецький:

— Сідай, як не боїшся на мого прирученого коня!

— А чогож мені боятися! — сказала й на млі ока сиділа вже на коні.

Розгавкалися собаки, як король Данило з дружиною підїздив у село.

Із хат повибігали жінки й діти:

— Військо, військо! Наше військо йде!

Хтось зачув, що дворецький звернувся до короля Данила й почув, що цей назвав його королем.

І вмить пішла вістка між людьми:

— Це король, наш король Данило!

А дворецький питає Маруньку:

— Буде де в твоїх господарів переночувати королеві й королевичеві?

— А вжеж! — каже йому Марунька. — Мій господар перший богач у селі! Світлиця простора! Вона тільки для гостей. Буде де заночувати вам усім. Для дружинників є чимала шопа з сіном!

— От, і гарно! Всі заночуємо в вас. Хата Маруньчиних господарів була на другому кінці оселі.

Люди говорили між собою:

— До Молибожича, до Якима їдуть!

Молибожич із жінкою спершу злякалися, як побачили ратних людей у себе на подвір'ю, та як почули, що це сам король Данило, не знали на радощах, що їм діяти, як витати достойного гостя.

На другий день раненько каже король Данило до дворецького та до сина:

— А всядьмо на коні та переїдемося, може що вполюємо та оглянемо околицю!

Виїхали в трійку. Обїхали довкола обі гори.

Каже король Данило:

— Ось тут на цій горі побудую оборонний замок і город збудую кругом нього. А на памятку твого героїства, сину, в цьому поході — город буде зватися: Львів!

Королевич Лев аж сіяв увесь із радощів і поцілував батька в руку таї каже:

— Дякую вам, батечку, дякую! Буде цей город мені найдорожчий з усіх!

Доїздили вже до обїстя Молибожичів. На воротях стояв отрок Андрій та весело розмовляв із Марунькою.

— А першим, що побудується в городі Львові, буде Андрій Детькович із жінкою Марунею! — сказав зі сміхом дворецький Андрій!..

Другого дня ранком рушив король Данило з сином та з дружиною в Галич...

*

Ще таки цього літа приїхали з Галича мулярі мурувати церкву, а гуцульські теслі ставити княжий терем із тисини та кедрини, що привезли із Княждвора.

А з поселян перший справді таки будувався в городі Льва Андрій Детькович, що в недалекому Звенигороді звінчався з Марунькою.

На пам'ять пастушки Маруньки й досі долина, що тягнеться здовж гостинця від Винник до Підберезець, де вона пасла колись товар, зоветься: „долиною Маруньки“.

Антін Лотоцький.

Падолист.

Вже і гуси й журавлі
У чужі летять краї,
Тужно нас усіх пращають
І тепла собі шукають.

Сумно й пусто на полях
І порожно по садах,
Ані овочу, ні цвіту,
Сум іде по всьому світу.

В лісі впав останній лист,
Це вже місяць падолист!
Він з вітрами прибуває,
Чорну землю присипляє.

А як вже приспить її,
То засвище гостро: »Ф-ї!«
І присипле сніжинками,
А сам піде стежечками.

А хоч сонечко зійде,
То не встане цвіт нігде,
Бо осіннє сонце, діти,
Вже землі не може гріти.

Та хоч спить уже земля,
Бють діточі в нас серця,
А в душі нова надія
Дітий України гріє:

Ще вздримо нову весну,
Що пробудить все зі сну;
Свіжих цвітів назбирає,
Всю землицю завітчас!

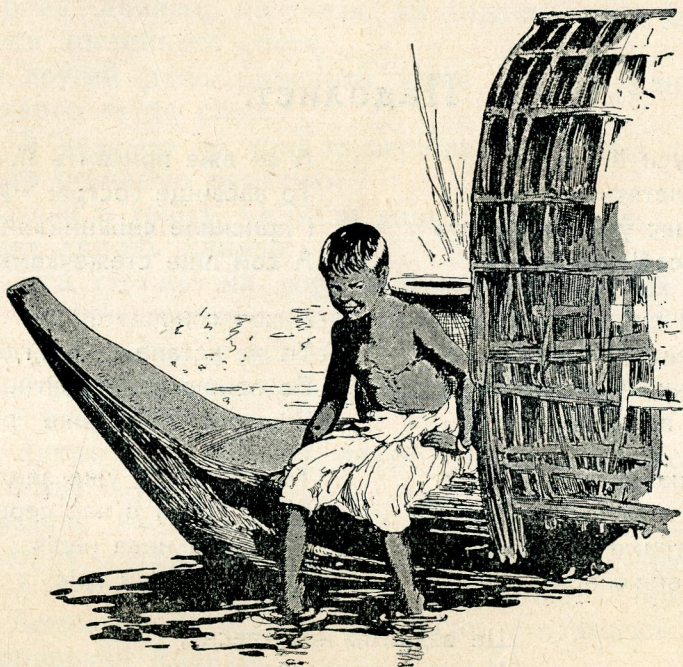
Ю. Ігорків.

ПАДОЛИСТ — це ювілейний місяць
„СВІТКА“!

Постарайтеся придбати нових передплатників для нього!

Черепяна лялька дівчинки Льо-Чі.

Хлопчик Оі-Чі бовтався ногами в воді і викручував пальцями ніг. Ох, тож то днина! Горячо? Ще й як! Така спека, що вода у великій ріці якби в горшку зварена. Але хлопчикови Оі-Чі се не в голові. Він так до тої горячі звик, що інакше не почувавбися щасливим, бо через цілих десять літ його життя в царстві Сіям*) все було так, що кождий день горячий, а навіть ночі дуже теплі.

А може би хтось інший не відчував тої горячі, якби жив у такому домику, побудованім на воднім судні, як Оі-Чі, — і якби міг висиджувати цілими годинами в тінистім місці судна й нічого не робити, лиш бовтати ногами по воді.

Оі-Чі оперся плечима о великий горнець, що стояв на помості, примкнув очі і мріяв. Колись пізніше з нього

*) Сіям — край в Азії, де царить вічне літо і є все дуже горячо. Вишукайте Сіям на мапі.

буде великий чоловік, — колись і він буде мати своє власне судно, але не таке з домиком, лиш таке з торговельним склепом, в якому він буде проїздити горі й доли рікою і виставлятиме на продаж усякий товар. Він буде багатим, дуже багатим і буде в нього хата правдива, — не така хатчина на водному судні, склеєна з бамбусового ріща і прикрита пальмовим листем від дощу, — а дійсний дім на сухій і тривкій землі, такий... що аби його купити, треба мати багато грошей. А в тій хаті в середині буде огородець з квітками так, як у кожного багатого чоловіка...

Коли так Оі-Чі мріяв собі, його сестричка, семилітна Лью-Чі, помагала матері в прятанню. В Сіямі хлопців не уживають до домашньої роботи. Але-ж бо й робота та легка в хаті, побудованій на водному судні, де було всього три малі відділи: в одному проживала вся рідня, а ціла обстановка полягала в тім, що було там кілька рогож, на яких можна було усісти; — другий відділ — то спальня з рогожами на підлозі; третій — то пекарня, де варилися і споживалися харчі. Ні, там не було ані порохів, ані сміття, бо всякі відпадки пальцями ніг стручувалися крізь шпари у бамбусовій долівці до ріки і в тім полягала ціла робота при прятанню кімнати! А наше „накривання до стола“ відбувалося там так, що господиня вибирала з кутка для кожного члена родини його тарілку і клала на підлогу, а по обіді змивано ті тарілки в річній воді і складано знов до куточка горі дном. От і все.

— Колись пізніше — думав Оі-Чі, не перестаючи мріяти, — колись пізніше я стану багатим купцем і в мене буде стільки слуг до роботи, що я сам не буду потребувати й пальцем кивнути. Навіть їсти не буду сам! А нігті на пальцях рук і ніг ростимуть тай ростимуть такі довжезні... на три цілі! А люди з пошаною будуть на мене дивитися й подумають собі: Отсе щасливий чоловік, що нічого не потребує робити!

Сі гарні мрії перервала сестричка, що вийшла на поміст відпочити по роботі хатнього прятання.

— Подивися, яке гарне намисто в моєї ляльки! — заговорила Лью-Чі до свого братчика. -- Се те саме, що я

найшла вчора на березі ріки. То я сама нанизала його так гарно на волокні з трави!

Ої-Чі оглядав нове намисто і подивляв його красу. Він також був гордий справністю сестрички і похвалив її за се. Вона бажала показати братчикови свою ляльку.

— Лови! — крикнула Лью-Чі, кинувши до свого братчика дорогі цінну ляльку.

Діти вже не раз перед тим бавилися так і нічого злого їм не траплялося. Вони при воді зросли і навіть не подумали, щоби щось могло впасти до води. Чи то Лью-Чі не кинула просто ляльки, як належить, чи може Ої-Чі

не дблянув відповідної хвилі, досить що лялька... плюмс! впала до ріки, пірнула у воду і зникла з очий!

Льо-Чі остовпіла і якби не могла вірити очам. Дорогоцінна її лялька пропала! Вона стала голосно плакати.

— Не плач, Льо! — потішав сестричку Оі-Чі. — Нема за чим жалувати, бо се була черепяна лялька, отже саме болото і глина. Я тобі зроблю другу з глини і на сонці, що так припікає, вона до вечера висхне!

— Але-ж те намисто! — відказала Льо. — Я ніколи ще не виділа таких гарних пацьорок і тепер не знаю, що діяти?

— Я занурюся і добуду їх для тебе з під води, а ти уважай! — відповів Оі-Чі.

Льо сіла й уважала, а черга до роботи прийшла тепер на її брата.

Той не потрібував довго заходитися з розбиранням і убиранням до купели, бо носив тільки білу плахту, звязану на бедрах. Скоренько скочив у воду і пірнув. За хвилюк вийшов на верх із порожніми руками і знов пірнув, а сестра Льо почала тратити надію. Але в кінці, саме в ту хвилю, коли Льо, стративши надію, хотіла сказати: „Лиши, Оі, не трудися більше!“ — він показався на поверхні води з лялькою в руці і подав сестрі.

Лялька ся виглядала тепер цілком інакше чим попередньо. Вона пересякла водою, лиця майже зовсім не було видно; одно намисто було на ній неушкоджене і се потішило сестричку Льо-Чі.

— Тепер я тобі зроблю нову ляльку! — сказав Оі-Чі. Він поплив до недалекого берега на мілизну, що притикала до задної часті хатчини і тут пригорщами набрав намулу і мягкой глини, виробив із сього постать ляльки, зробив ніс, рот і очи кусником бамбусової тріски, наложив на головку шапочку з хвостиком горі і вернув до судна з новим своїм твором.

— Гляди, Льо! Ся лялька ще гарніша від попередньої! — радісно промовив. — Положім її тут просто сонця, а за часок вона буде суха й тверда, і ти меш нею бавитися та покладеш на її шию ті гарні коралики.

Варто було видіти, як Оі любив свою сестру і як ста-

рався ушасливити її, дарма, що по місцевому звичаю не помагав їй у домашніх роботах.

— Возьмім отсе човенце і зробім прогульку по ріці, а за той час лялька висохне зовсім на сонці! — запропонувала братчикови Льо-Чі.

Обое дісталися на вузьеньке човенце, що було привязане шнурком до хатчини й Оі-Чі, з веслом у руках, знайшовся на середині ріки.

Тож то була для них гарна прогулька! По обох сторонах стрічали великі судна, на яких двигалися склепи

з усяким добром, цілі ресторани, й рухомі театри і здавалось, що на ріці, яка плила серединою міста, панував більший торговельний і забавовий рух, як у місті на сухій землі. Діти любувалися проїжджаючи попри ресторани і театри, бо звідти заходив до них гарний запах потрав і мелодійні звуки оркестри.

По якімсь часі спостеріг Оі-Чі, що сонце спускалося в низ неба і промовив до сестри:

— Чи гадаєш, що лялька вже просохла так, щоби ти могла бавитися нею?

Льо-Чі поглянула на сонце і згодилася вертати домів, бо нині й так уже не буде змоги зробити ще одної ляльки.

Завертаючи справно човенцем, вернули наші прогульковичі домів, де лялька лежала добре упечена, тверда й суха, на велику втіху Льо-Чі, що зараз стала бавитися нею.

— Яка я рада, що маю такого доброго братчика! — промовила вона щасливо і придивлялася з далека своїй ляльці. — То не кожда дівчинка в Сіямі має такого справного братчика, що уміє робити такі гарні ляльки і так скоренько!

Оі-Чі споважнів і зробив бундючну міну, яку прибирають хлопці на цілім світі, коли їх хтось похвалить. Але в серці чувся гордим і щасливим.

З англійськ. переклала: *Софія Куликівна.*

Марія Конопніцка.

Осінь.

Йде потиху і поволи,
Підіймає мокрі поли
Й обтрясає з жовтої корони
Зимні роси на пусті заgonи.

Коло ватри, при дорозі,
Пастушки там гріють нозі —
І даремно по полях глядіти,—
Не цвітуть вже веснянії цвіти.

Бачить Осінь: На долини
Йде сирітка по стежині.
Взяла бідну, привела до хатки:
— Поділіть ви з нею всі достатки!

Переклав: *Ю. Ш.*

НЕВИЧЕРПАНИМ жерелом принадної лектури для дітей
від 3—10 літ є „СВІТ ДИТИНИ“.
Квартальна передпл. виносить: 3 зол.

Мудра книга.

Петрусь почав сего року ходити до першої класи гімназійної. Він з великою охотою взявся до науки й хотів дуже скоро навчитися читати по німецьки, бо заєдно заздрив своїй старшій сестричці Мартусі, яка вже здавна вміла гладко читати й писати по німецьки.

Та на жаль наука тої мови не йшла Петрусеви так легко, як Марті. Марта була дуже здібна дівчина, скоро вивчалася всього тай ще знаходила спору часу, помагати мамі в домашній праці. Через те й Петрусь довго не зважувався просити сестричку, допомогти йому в науці, бо знав, що як вона помагає мамі, то про ніщо інше тоді не хоче й слухати.

Але одного разу зважився. Марта якраз чистила щіткою й водою свою суконку, коли Петрусь несміливо підійшов до неї й сказав:

— Мартусю! Поможі мені навчитися читати один уступ з німецької книжки, який маю вивчити на завтра.

— Ой, Петрусю, не маю часу! — сказала без надуми Марта. — Бачиш, що я дуже занята. Чищу суконку, потім ще маю прати, потім прасувати, потім поможу мамі варити вечерю. Нл можу тобі допомогти.

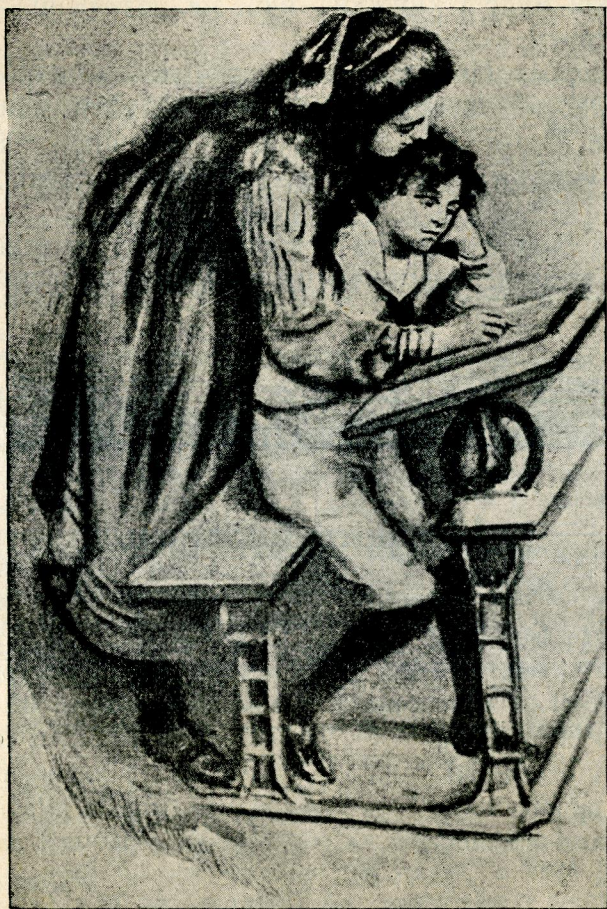
Петрусь засумувався і тихо відійшов. Трохи навіть поплавав. А потім десь пропав. Марта вже й кінчила прати, аж тоді нагадала собі про Петруся. Було їй трохи жаль, що так відмовила йому помочі й що він так покійно відійшов. Занепокоїлася також, що Петруся не чути в хаті. Кинула роботу й почала шукати брата. Ануж десь утік з журби — і що буде, коли прийде мамця з міста і питає, де братчик?

Перебігла через одну кімнату, нема. І в другій нема. вибігла до сіній, нема. Аж коли побігла в сад, побачила Петруся, як сидів у альтанці й мозолився над якоюсь великою книгою. Марта приступила й зараз пізнала, що то за книга. То була німецька Енциклопедія (книга знання про все).

— Що ти робиш, Петрусю? — запитала здивована

сестричка. — Ходи до хати, бо вже студено і темно. А нащо тобі ся книга?

— Ах, Мартусю! — сказав жалісно Петрусь, що, як видно, не гнівався на сестричку. — Я знаю, що ти не можеш мені допомогти, бо маєш багато іншої роботи, отже

я думав, що ся книга навчить мене по німецьки читати. Татусь раз про сю книгу казали, що в ній усе є і з неї можна про все довідатися. Але вона не навчила мене читати! Хоча татусь казав, що се мудра книга!

— Так, Петрусь, се дуже мудра книга, але для тих, що вміють уже добре читати по німецьки. Але читати

вона тебе не навчить. Та за те мене ся книга справді нині багато навчила, а саме, що треба завжди знайти час на те, щоби другому допомогти в потребі!

— Яка ти розумна, сестричко, що вмієш читати навіть з такої мудрої книжки, якої не розумієш! — сказав щиро Петрусь.

— Ходиж, Петрусю, я поможу тобі нині вчитися! — сказала Марта і обое побігли в хату. А коли мама й татко вернули з міста, то з приємністю побачили, як Мартуся навчала Петруся і як він уважно слухав своєї доброї сестрички.

Потім родичі про все довідалися і дуже раділи, що їх діти такі згідливі й розумні.

Копають бараболі.

Пізна осінь — тож у полі
Вже копають бараболі;
Вже копають, вигортають
В міхи й коші їх зсипають.
Як звеземо їх додому,
Буде їсти що потому!
І варена і печена —
І з цибулькою смажена,

То ціла, то добре мнята —
І для мене і для тата,
Часом навіть пів горщочка
Зівби з куснем огірочка,
З молочком або із смальцем —
Ложкою, вилками, пальцем, —
А найліпша в пиріжках —
Як ще й бриндзі дати — ах!

Малий ласун.

ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ байок, казок і образків — це тільки „СВІТ ДИТИНИ“, який повинна конче передплачувати для своїх дітей кожна українська родина!

Про воздухоплав „Норге“.

Ви певно вже чували, а може й бачили бальйони та літаки, що ними люди можуть літати високо і далеко. Нині хоч вам сказати дещо більше про воздухоплави, або бальйони.

Бальйони почали люди приспособляти до лету давно. Ще в 1783 році, се є перед 150 роками, збудували шраття Монтгольф'єри у Франції такий перший бальйон, що міг літати в повітря. Перші бальйони — то були округлі бані, зроблені з дуже густої шовкової матерії, прикритої верстовою гуми, а виповнені світляним газом, ogrітим воздухом, або газом-воднем. Ті гази є багато лекші від звичайного воздуха, а тому виповнені ними бальйони підносяться у воздух і летять. Да такого бальйона причіпали на грубих шнурах лодку, або кошик і в нім сідали люди й підлітали з бальйоном у гору.

Ті перші бальйони були тим невідгідні, що ними не можливо було кермувати. Отже бальйон летів туди, куди його вітер ніс. Але пізніше ті бальйони почали щораз більше удосконалювати, а коли ше додали до них мотори, то вже можливо було літати далеко і куди хто хотів.

Найбільше причинився до удосконалення бальйонів німецький конструктор-технік граф Цепелін — тому 30 літ. Він збудував бальйон поздовжного виду з сильними моторами-машинами і кермою, та з вигідними гондолями (лодками) подібними до вагону, в яких могло вже міститися більше людей і всякого вантажу. Се вже є правдиві воздухоплави і нині на той взірєць побудовані всі великі бальйони до літання на далеку віддаль. Таким воздухоплавом облетів тому рік німець Д-р Екенер цілу земну кулю і то з великим тягаром і з кількадесятьма подорожними.

Правда, трапляються ще часто всякі нещастя й випадки з бальйонами (як і з літаками). Ось в місяці жовтні ц. р. упав у Франції великий англійський воздухоплав (званий „R 101“), що летів з Лондону до Індій. Воздухоплав при упадку згорів, а в нім згнуло 46 подорожних.

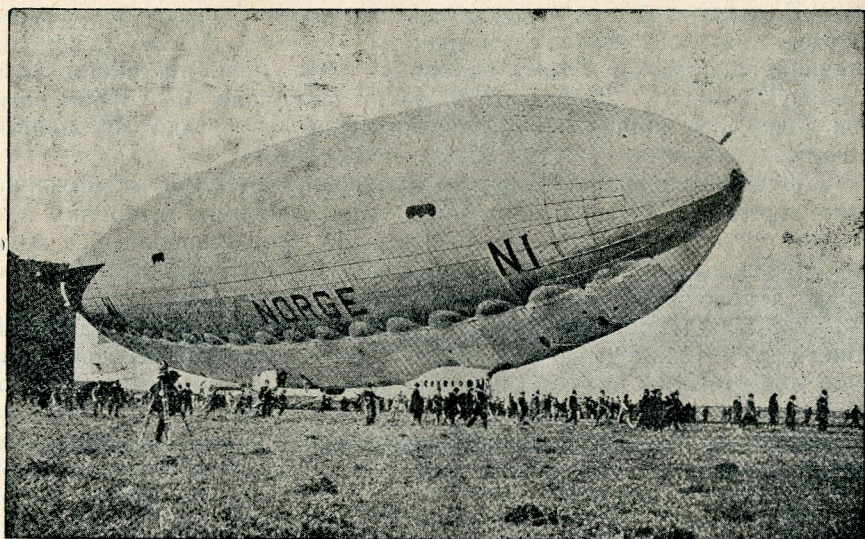
В останніх пяти роках відбув дві великі подорожі воздухоплавом італійський генерал Нобіле. Одну подорож на північний бігун відбув він на воздухоплаві „Норге“ в 1926 році і ся подорож скінчилася без випадку. Але друга його виправа на бігун воздухоплавом „Італія“ в 1928 році скінчилася нещасливо. Серед ледів півночі, недалеко бігуна, воздухоплав розбився і з цілої залоги вратувалося заледво кількох людей, між ними й Нобіле.

Тут опишемо першу подорож генерала Нобіле до бігуна на воздухоплаві „Норге“.

В червні 1925 року Нобіле почав приготовлятися до лету на північний бігун — для научних дослідів тих незнаних ще земель, вкритих вічними ледами. Почали будувати великий воздухоплав

„Норге“, довгий на 348 стіп*) (110 метрів), високий на 79 стіп (25 метрів), а широкий на 62 стопи (20 метрів). Сей бальон наповнили воднем то є газом, 14 разів лекшим від воздуха, і вбудували в нього три мотори-машини з пропелерами, то є шрубами, що вверчуються у воздух і скоро женуть бальон вперед.

Нобіле плянував перелетіти до Кінгс Бай на підбігунових островах Шпіцберген**) (на північ від Норвегії) — а звідси летіти над полярні (підбігунові) землі й моря та досліджувати з ученими географами, природниками й математиками північний бігун.

Лет з Риму до Кінгс-Бай відбув воздухоплав у пяти перестанках. Погляньте на карту Европи й побачите, куду летів Нобіле і де відпочивав.

Воздухоплав „Норге“ вилетів з Риму ранком 10 квітня 1926 року. Летіло 15 подорожних, між ними Нобіле. Летів цілий день. Над вечір долетів до побережа Франції, летів цілу ніч і слідуєчого дня о 6 год. вечером долетів до Пульгам, на північний схід від Лондону (у Англії). За цей один перелет зробив 1400 кілометрів дороги в 32 годинах.

Другий перелет був з Пульгам через Північне море до Осльо, столиці Норвегії. Цей шмат дороги зробив за 14 годин.

З Осльо полетів Нобіле через Скандинавію і Балтійське море, через непроглядні ліси північної Росії до місцевости Гатчина, недалеко Петербурга (Ленінграду).

*) Стопа — міра довжини — виносить 316 міліметрів.

**) Пошукайте на мапі цей острів і місцевість Кінгс-Бай.

Тут задержалася експедиція кілька днів і приготувлялася до дальшого лету.

5 травня перелетів воздухоплав понад Ленінград, озеро Ладогу й ліси та степи і по 12 годинах прибув до малої місцевости в Норвегії, Водсе, і тут причалив.

7 травня перелетів воздухоплав з Водсе через море Барент аж до оселі Кінгс-Бай на Шпіцбергені.

10 травня було все приготовлене до лету на північний бігун.

11 травня ранком піднявся воздухоплав і пустив усі машини в рух, а шруби робили тисячу оборотів на мінуту так, що летів уперед скорше, як найкорший поїзд.

В Кінгс-Бай прилучився до виправи славний норвезький дослідник бігуна, Амундсен. Він полетів над бігун на воздухоплаві "Норге", як шіснацятий подорожний. (Амундсен згинув у 1928 р., коли полетів літаком ратувати того самого генерала Нобіле і його товаришів, які гинули серед ледів півночі по розбиттю воздухоплава „Італія“).

12 травня, о год. пів до другої пополудни, долетів воздухоплав „Норге“ над бігун. Знизився на 700 стіп (220 метрів) над землею, мотори стримав і так завис. Опустили з воздухоплава (з гондолі) на землю італійський прапор, документ „Італійського Географічного Товариства“ й відзнаки „Італійського Воздухоплавного Клубу“, на знак, що італійський воздухоплав був над північним бігуном. А рівночасно вислали радіодепешу по цілім світі, що досягнули своєї мети.

По кількох хвилинах пустили мотори в рух і завернули назад, через підбігунові околиці, понад побережа Азії, понад пролив Берінга аж до побережа Аляски, а причалили щойно в одній ескімоській оселі, що мала заледво 55 жителів. Сей перелет тривав три дні і три ночі і був довгий на 3300 кільометрів!

Генерал Нобіле пише про воздухоплав „Норге“, так: „Він переніс нас з одної сторони земної кулі на другу, крізь вітри і бурі, крізь дощі і сніги і мряки, понад незнані простори, які ще не зазначені на ніякій мапі. Він слухав кожного нашого приказу“.

Як ми вже згадали, другий лет генерала Нобіле в 1928 році скінчився нещасливо, а бували випадки й з іншими бальонами. Але ті численні подорожі на воздухоплавах через Океан, які відбули і відбувають смілі подорожники, кажуть надіятися, що небаром уже воздухоплави будуть перевозити людий, мов кораблі, та будуть безпечніші від кораблів і залізниць.

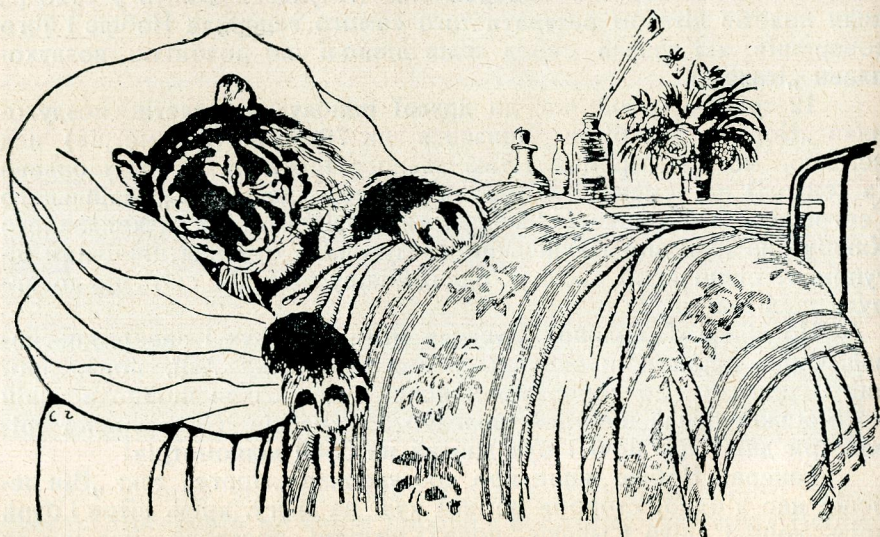
НАЙКРАЩИМ дарунком зі **СТАРОГО КРАЮ** для дітей в Америці й Канаді є безперечно журналік „С В І Т Д И Т И Н И“.

Цілорічна передплата виносить півтора доляра.

Від чого тигр хорує?

— Пане доктор, любий мій,
Що зі мною? Чи я вмру?
Лижу лапу, сам не свій,
А там в череві — гу! гу!

— В вас у череві вода —
Тай печінка нездорова —
Думаю, що тут худа
Вам зашкодила корова!

— Полежіть і відітхніть,
Рос надранішних лизніть,
А я завтра ще прийду
І животик вам натру!

— Ох! — так тигр наш заревів —
Як я буду вже здоровий,
Не уйдуть моїх зубів
Всі худі й товсті корови!.

З англійськ. переклав: Ю. Ш.

В океанографічному музею.

Гуу! як погано на дворі! Віє зимний вітер, чорні хмари криють небозвід, а там далеко-далеко на побережжю Середземного моря, гаряче сонце сміється до всіх. Зелені, стрункі пальми, хитають буйними чубами й дивляться цікаво на блакитні хвилі, що з гуком розбиваються на прибережних скелях.

Там, над морем, лежить маленька держава, князівство Монако*), що складається з кількох міст. А на високій, дикій скелі, в головнім місті цієї держави Монако, стоїть палата ціла з білого мармору. Це „Океанографічний музей“, в якому зібрано всі скарби і дива моря.

Коли глянемо на море, здається нам, що це великий став, без берегів, тільки вода в ньому синя, наче небо й великі хвилі по ньому завзято гуляють.

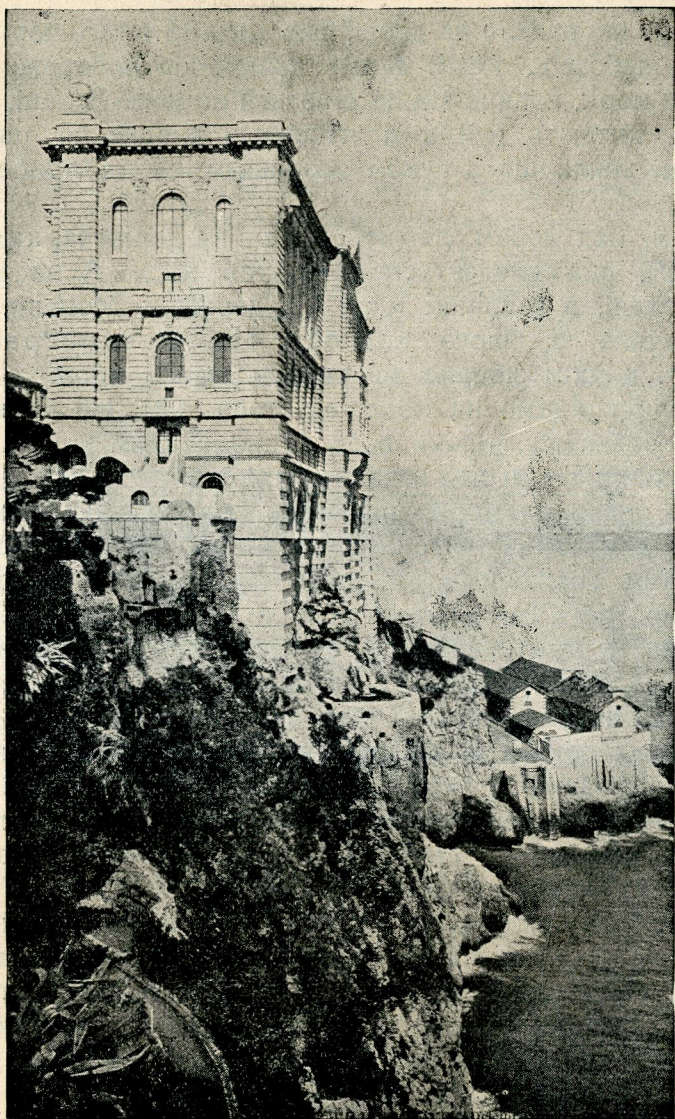
По поверхні моря, плавають великі, наче камяниці, кораблі й маленькі вітрильні човники, що здаються шкаралупками горіховими. У споді, під водою, є окреме морське царство. Там у хрустальних хвилях кипить життя, плавають морські мешканці, що мають свої іграшки; є там коники, котики, песики, є всякі городи й цвіти, а все це правдиве, не казкове.

Щоби показати людям, як живуть всякі животики в морю, придумали учені „акварія“. Є це шкляні скрині наповнені морською водою, в яких плавають риби та всякі морські животики. Такі акварія є в Монако, і вони належать до найславніших у цілому світі. По білих мармурових сходах сходиться до пивниць, зовсім темних. Довкруги в стінах є отвори заложені грубими шибамі. За тими шибамі видно морське дно. Морська вода перепливає тут рурами прямо з моря і впадає з кількометрової висоти. Спеціальними помпами напускають до води воздух, через це видається, що вода заєдно кипить.

І нам здається, що ми на дні моря, що чарівна русалка завела нас до себе в гості й показує всякі дива.

*) Лежить ця маленька держава у полудневій Франції. Пошукать її на мапі.

Ось тут, у великому басейні, плавають черепахи з круглими головами й раменами, мов веслами, розгортають воду,

Океанографічний музей в місті Монако.

зачерпують воздух й поринають знова під воду. Великі гомари² (морські раки) витягають свої кліщі й хочуть зловити

нас за палець. А за шибкою, у зеленавім світлі, видно коника з чорними очками, що підперся хвостиком на скалі й поглядає на людей. Дно моря виглядає наче грядка ріжнобарвних цвіток. По мохом порослих скелях витягаються червоні коралеві корчики, а на них сідають риби, наче пташки по галузках. Під коралевими корчиками порозлягалися морські зірки — червоні, помаранчеві й сиві та сивасто-фіолетні купочки морських їжачків з колючками. З боку живуть ріжноколірові губки. Нема тут лише звичайної губки, якої в нас по школах уживають, бо вона не зносить неволі й гине. Є тут і маленькі помаранчеві раки, що цікаво підкручують довгі вуси й горгоні, яких кістяки, творять дивні рослини й квітки. Вони мають мушлі-скаралупки всяких форм, наче наші слимаки, й ті скаралупки спинаються одна на другу й творять в той спосіб „цвітку“. А малі анемони, схожі на мухомори, протуля, серпуля й міксіколя з волосатими головками, а тілом схожим на рурочки. Прийде якась водна блоха, а вони тими волосинками „хап“ і вже блохи нема, засуваються, наче засувний оловець до рурочки і їдять собі спокійно.

Всі ці животини, схожі на гарні ріжнобарвні цвітки, живуть, їдять і порушаються.

Поміж ними увихаються, маціпенькі, наче голки, риби, а деяка неоглядна заплутається у волосинки анемони й пропала! Нема вже гарненької риби.

Крім гарненьких сотворінь, є ще погані полипи з довгими раменами, всякі слимаки та ріжнородні риби.

Найцікавіші риби т. зв. „електричні“. Коли їх торкнути, то виходить з них електрична іскра, а деякі мають по своїм тілі гузички, що світять фосфоричним світлом, мов наші хробачки-світлячки.

Риба, що звикла плавати у теплій воді, гріють воду, дають відповідну поживу, але всеж таки, вони довше не живуть як кілька літ, бо це неволя. Навіть і тим сотворінням пишні акварії не заступають золотої свободи в нутрі безмежного моря.

Яр. Мандюкова.

Рознощик газет.

Убогий Павлусь, син бідного мійського зарібника, має тільки дев'ять літ, але вже власною працею мусить заробляти на прожиток. Він стоїть на розі вулиці й кричить:

— „Діло!“ — „Новий Час!“ — Найновіщі вісти!

Люди слухають і купують. Так Павлусь що ранку продає газети й з того має невеличкий прибуток.

Дуже тішиться, коли продасть багато газет, бо хотів би принести до дому якнайбільше зароблених грошей. Там мати хора, батько без роботи, а крім Павлуса є в хаті ще двоє малих діточок, молодших від нього. Тож тепер Павлусь одинока підпора родини.

Але хоч Павлусь дуже убогий хлопчина, то він дуже чемний і ретельний. Хоче жити тільки з чесного зарібку.

Раз осіннього ранку стоїть він на розі Руської вулиці і, як звичайно, продає свої газети. Глянув перед себе на хідник, а там щось блестить. Зігнувся, підняв — один золотий!

Дуже втішився такою знахідкою. Він довго мусів би ждати на такий зарібок. Часто і цілий день кричить і не заробить золотого. Певно згубила гроші якась пані або пан, але тепер це його, бо він знайшов. Тож то буде втіха в хаті!

Та враз кілька кроків від себе бачить якусь малу убогу дівчинку, яка йде поволи, поволи, дивиться в землю й тихо плаче. Певно чогось шукає. Певно щось згубила.

Глянула на Павлуса, наче хотіла про щось запитати, але не сказала нічого й пішла поволи далі.

Павлусеви зробилося жаль тої дівчинки.

— Чого плачеш? — запитався несміло.

Я загубила золотого. Мала купити цукру, а тепер — а тепер!..

Павлусь почервонів аж по вуха, зробилося йому горячо...

— То я знайшов твій золотий! — сказав хлопець і виймив золотий з кишені. — Ось, на, візьми собі.

Якже йому було мило дивитися, коли дівчинка взяла золотий і зараз повеселіла.

— Дякую тобі дуже! Ти добрий хлопець! — сказала врадувана дівчинка й побігла.

А Павлусь довго дивився за нею й зовсім не жалував, що віддав знайдену згубу, бо в його серці була велика радість. Таку радість завжди дає чесний поступок.

Хлопець і вивірка.

В пізну осінь маленький хлопчина
Став збирати у лісі дрова,
Бачить пень там, а в пні тім щілина,
Там вивірка весь скарб свій хова:
Призбирала на зиму горіхи,
Буде того зо два малі міхи!

Став хлопчина, рукою сягає,
А глибока то була діра —
Взяв орішки, в свитину ховає,
Аж тут каже вивірка стара:
— Любий хлопче, не будь ти жорстокий,
Завдаєш мені тим біль глибокий.

— Я орішки все літо збирала,
Щоб зимою не вмерти з біди,
Своїм дітям я харч сей ховала,
Щоб голодні не були вони.
Чим їх буду тепер годувати,
Як ти хочеш орішки забрати?

Чує хлопець ту мову й думає:
— Що й казати! Се правда свята,
Та вивірка свої діти має,
Сі орішки — їх страва уся...
В пень він зсипав назад ті горіхи,
Взяв дрова тай пішов повний втіхи.

За Ю. Масальським — Ю. Ігорків.

Людина та собака.

(Байка з Гальмагери).

Був раз чоловік, що мав гарного собаку. Собака ходив з тим чоловіком на лови та шукав йому оленів і диких кабанів. Чоловік був із того дуже радий. Та прийшов час, що собака постарівся і не був уже здатний до ловів. Чоловік тоді сказав йому:

— Тепер мусиш забиратися від мене. Я вже не маю з тебе ніякого хісна!

Бідний собака засоромився і пішов з дому господаря та поклався в глибині ліса, під високим деревом. На галузі того дерева сидів великий птах, кольоба. Він держав у дзьобі шматок сухого мяса. Вкрав був його саме десь у людей.

Собака був голодний та попросив у птаха трохи мяса. Кольоба отворив дзьоб і пустив мясо на землю. Тепер собака запримітив, що це мясо було його господаря. Хоч собака був дуже голодний, постановив мясо занести назад своему панови. Він побіг що сили і поклав мясо біля ніг свого господаря. Господар думав, що собака вкрав йому це мясо з пімсти. Добув отже кінджала та вбив собаку, а трупа кинув геть згірдливо.

Коли птах кольоба побачив це, засміявся голосно з дурного собаки, що не пізнався на невірнім господарі, а потім вдоволено викидав великі шматки мяса з тіла неживого собаки...

Спогади чайнички.

(Казка).

Я знав колись горду чайничку. Вона дуже пишалася своєю порцеляною, своєю довгою шийкою, своїм широким ушком. І про се заєдно дуже радо балакала. Тільки про свою покришечку не згадувала й словечком; покришка мала свої хиби, а про се не говориться радо. Те обговорюють доволі другі. Горнятко, збанятко на сметанку, цукорничка, словом усе чайне начиння певно не забули би про хиби тої покришки і говорили би про неї багато більше, аніж про добре вушко і чудову шийку. Чайничка знала се і тому ніколи не згадувала своєї покришки: їй було се неприємно.

— О, я знаю їх! — говорила чайничка сама до себе. — Я признаю таксамо й свої недостачі, і в тому лежить моя скромність. Недостачі маємо всі, алеж кожде з нас має також свої гарні прикмети. А я маю свої особливі. Філіжанки мають свої вушка, цукорничка має свою покришку, а я маю і вушко і покришку, а крім того ще й чудову шийку, яка робить мене королевою чайного стола. Тамті є тільки слугами доброго смаку, але я є добродійка і пані, бо розділяю добро між спрагнених людей. В моїм нутрі розпускаються чайні листочки киплячою водою.

Так говорила собі чайничка за своєї безжурної молодости. Вона стояла на накритому столі, її піднімали найкращі ручки і з неї наливали чай. Але раз і найделікатніша ручка була незручна, чайничка впала, шийка трісла, вушко відлетіло, про покришку вже й не згадувати! Безпритомна лежала чайничка на підлозі, а з неї випливала пахуча чайна водиця.

— Ніколи не забуду тої страшної хвилини в своєму життю! — говорила чайничка, коли оповідала комусь потім про своє життя. — Мене прозвали інвалідом, закинули в кут і подарували якійсь убогій жінці. Отже я опинилася в падолі нужди й убожества, але власне там почалася красна сторінка мого життя. В мене насипали

повно чорної землі; для чайнички се так, якби її похоронили. Але в ту землю посадили цибульку гарної цвітки. Хто її посадив, хто її мені подарував, не знаю, — але подарував. І та цибулька лежала в землі, лежала в мені, вона стала моїм живучим серденьком, якого я передше не мала... Життя і сила лежали тепер у мені, всяка міць рушалася в мені; живчик життя почав бити, цибулька прозябала, дрімаючи в ній гарні почування зацвили згодом прекрасною цвіткою. Я бачила її, я носила її, я забула сама себе в її красоті. Вона не казала мені „спасибі“, вона й не думала про мене. Я її подивлялася, я нею пишалася. Я була така весела й щаслива задля неї! Інакше й не могло бути. Одного дня почула я, як хтось сказав, що та цвітка заслугує вже на кращий горщик. Тоді розбили мене на куски. Ох, се мене страшенно заболіло, але цвітка дісталася до кращого, нового вазону. А я? Мене викинули на двір — і я лежу між старим черепям. Але в мені живе той прекрасний спогад і його ніхто не зможе мені відібрати!

Сонце та місяць.

Нічу в ліжечко хлопчини
Місяць промінь свій послав...

— Чом так, нене, світить місяць? —
Хлопчик тихо поспитав.

— Довгим днем зморилось сонце,
І Господь сказав на те:

»Ти засни! і за тобою
Все спочине, все засне«.

Стало сонечко просити:
»Брате! Місяцю! Вставай!
Засвіти ліхтар і в нічку
Обійди весь земний край.

Подивися хто там плаче,
А хто шепче молитви, —
І про все мені сказати
Рано-вранці приходи«.

Сонце спить, а місяць бродить,
Стереже у сні людей...

Завтра рано він до сонця
Тихо стукне до дверей.

Стук-стук-стук! Відчинять двері.
»Сонце, встань! Мраки летять!
Півні вже давно співали,
В церкві дзвони гомонять«.

Сонце встане і спитає:
»Як-же нічку ти провів?
Чом так личенько поблідло
І зір ясний помутнів?

Стане місяць говорити,
Хто і як себе веде...
І як ніч була спокійна,
Сонце весело зійде...

Як-же ні, — зайде за хмару,
Дуне вітер, дощ піде;
У садок не вийде мама
І дитя не поведе.

З російського переклала: *Галя Матвійчукова.*

Селянин і медвідь.

(Байка).

Заприязнився селянин з медведем і задумали разом засіяти ріпу. Селянин і умовляється з медведем:

— Гляди, медведю, як зійде ріпа, то вершки тобі, а коріння мені!

Виросла ріпа гарна, велика, тяжка. Медвідь утішився, — позривав всю гичку, а Селянин викопав ріпу, і стало йому її на цілу зиму. А медвідь мусів в берлозі лабу ссати, заледви, бідака, з голоду не помер.

Прийшла друга весна. Іде медвідь і видить, що селянин оре поле.

— Поможи — каже, — медведю, а плоди поділимо по половині!

— Добре! — відказує медвідь. — Але тепер коріння буде моє, а твої вершки!

Селяни згодився і посіяв пшеницю. Пшениця зародила густа, — всі колоски як на вибір. Зжав її селенин і заїдав цілу зиму книшики та палянички, а медведєви прийшлося виривати з землі корінці. Помучився медведище день, два, а відтак покинув ту роботу, ляг у берлозі й став знов ссати лабу.

*

Розлютився медвідь на селянина. Як тільки настала весна, пішов у поле, реве, вискалив зуби й кричить до селянина:

— Досить тобі вже мене обманювати, зїм я тепер і тебе, і твого коня!

— Помилуй, медведику! — зачав просити селянин. — У мене жінка й діти дрібненькі. Вони без хліба остануться. Хто їм поле виоре?

— Добре, — згодився медвідь — доорюй, я підожду! Відійшов кривоногий медведище на бік і приляг під возом.

А селянин оре, не оре, — проволікає роботу, сам ревно плаче, слези потоком проливає.

Біжить попри нього лисичка.

— Чого ти, чоловіче, плачеш?

Росказав їй селянин про своє горе:

— Як мені, — каже — не плакати, от моя смерть лежить під возом.

Помахала лисичка пухнатим хвостиком, подумала й говорить:

— Хочеш, я тебе виратую від тої смерти?

— Виратуй, лисичко-сестричко, в вік тобі не забуду цієї прислуги, не пожалію тобі двох пар курочок.

— Побігла лисичка в ліс, такий крик, вереск, гук та гавкіття підняла в лісі, ще й сама по собачому загавкала.

Медвідь налякався і питає селянина:

— А лисичка вже коло селянина й шепче йому:

— Кажи, що то ловці!

Як почув медвідь про ловців, ще більше перелякався.

— Клади мене, — каже, — скоріше на віз, і як запитають тебе, що на возі, то кажи, що колода.

Приходить лисичка й грубим голосом запитує:

— Чоловіче, чоловіче! Що у тебе на возі?

— Колода, паночку, відважний ловчику.

— Як колода, то чому вона не привязана до воза?

Медвідь зі страху прижмурих очі й глянути боїться, а сам шепче до селянина:

Привяжи мене скоріше!

Селянин не дав себе довго просити: два рази тугенько зв'язав медведя шнурами.

А лисичка знов питає:

— Що у тебе, чоловіче, лежить на возі?

— Колода, паночку-ловчику, колода, глянь — привязана! — відповідає селянин, а сам собі під вусом підсміхається.

— А чому-ж у твою колоду не зарубана сокира, — що то за колода без сокири?

А медвідь знов шепче:

— Заткни сокиру, але полегоньки!

Селянин вхопив сокиру, розмахнувся й розчерепив медведеви голову, а лисичці з утіхи аж три парі курочок за услугу подарував. Переклав з рос. мови: С. Лакуста.

Українська «Рідна Школа» у Брендоні.

Передплатники «Світа Дитини» з брентонської «Рідної Школи» зі своїм учителем п. Олексо Мушієм.

Ми не раз писали на сторінках «Світика» про українські школи поза межами рідного краю. Не раз подавали й гарні світлини, що представляли дівтору цих шкіл. Робили ми це і робимо далше тому, щоби показати нашим маленьким читачам тут у Старому Краю — що там далеко за Океаном є такі самі українські дітвочки, які пле-кають в своїх серденьках такі самі почування, такі самі книжечки читають, такі самі пісні співають, так само моляться — як їхні ро-весники й ровесниці тут — на землі їх батьків.

Ось і тепер згадуємо про одну з найкращих укр. шкіл у Канаді, а саме: про «Рідну Школу» в містечку Брендон. Ця школа існує від 1927 року при читальні «Просвіти». Від року 1928 працює в ній як учитель п. Олекса Мушій, що прибув з Галичини. (Був він передтим учителем «Рідної Школи» в Копичинцях).

За короткий час двигнув цей ідейний працівник брентонську школу доволі високо. Про це свідчать: 21 шкільних концертів і пред-

ставлень та руханкових пописів; заложення диточої бібліотеки при школі з самих виключно українських книжок, спроваджуваних безпосередно з нашого видавництва (на квоту около 100 долярів); приєднання 26 передплатників для «Світика» з поміж дітвори цієї школи (бачите їх на образку); основання диточої крамнички (кооперативи), якою орудує сама дітвора. Родичі відносяться до цієї школи дуже прихильно, а дітвора нехоче до іншої ходити — тільки до цієї Читальни. Брендонський „Союз Українок“ дуже печаливо піклується цією школою й справляє дітворі всякі милі несподіванки, як: прогульки, фестини (пікніки), забави тощо. Дай Боже, щоби по всіх українських оселях у Канаді були такі школи!

Зима за плечима.

Шелестять під ногами пожовклі листочки,
Й очий не манять вже зівялі цвіточки —
Кругом, де поглянеш, всюди сумно, тихо,
Як би зачалося якесь сумне лихо.

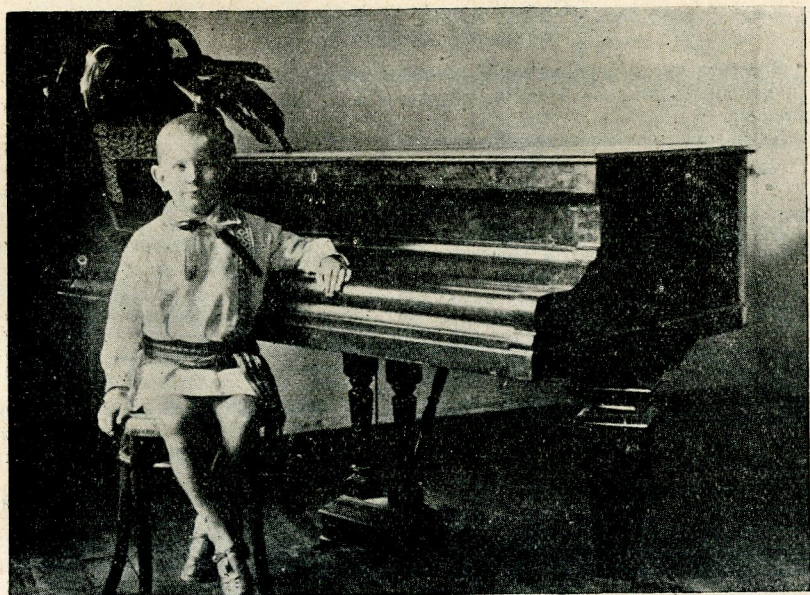
Хоч сонце ще світить ясними лучами,
І світ украшає гарними барвами,
Нам туга осіння душу огортає,
А холод від землі тіло проникає.

Наші любі птички в вірей полетіли,
Й ключі журавлів за ними поплили,
Кождий лиш стежить їх своїми очима
І сумно зітхає: „Зима за плечима!“

Та годі нам, годі, в розпуку впадати,
А радше зимою тіло гартувати —
Скоро мине лихо, нас гріє надія:
Вернуть до нас птички і весна наспіє.

А. П.

Малий музика.

Що то буде за особа,
Із якого стану?
Петрусь Демчук з Перемишля
Коло фортепяну.

В Петруся до гри від давна
Охота велика,
З нього пепно колись буде
Мистецький музика.

Знає Баера і Шміта,
Вже й Черного грає,
А Гурліта й Лемуана
Теж пильно вправляє.

Вчиться практики й теорій,
Музичних поучень,
Він в Музичнім Інституті
Наймолодший учень.

А при тім не опускає
І науки в школі,
Він всебічно образуєсь
При охоті й волі.

Тай знаходить час на тее,
Щоб »Світик« читати, —
Який почав вже від давна
Пренумерувати.

Най-же йому в його праці
Все доля сприяє,
Най батькам своїм і всім нам
На втіху зростає!

Ю. І.

Загадки.

Складова загадка (2 точки).

(Уложила Яруся Лакуста).

Возьміть часть червня, початок води, часть надії, дві п'яті казки, половину лица й кінець дитини — зложіть те все, а дістанете назву одного українського видавництва.

Як називається це видавництво?

Загадка рахункова (3 точки).

Тато і мама мають разом 84 літ. Тато має два рази тільки літ, кілька мала мама тоді, коли він був у тім віці, що його має тепер мама.
Кілько отже літ має кожне з них?

Відгадка слів (2 точки).

(Уложила Одарка Лакуста).

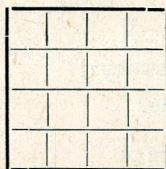
Даних є десять слів, що мають по п'ять букв. Вони означають: 1) польовий робітник, 2) домашнє звіря, 3) пора року, 4) мужеське імя, 5) домашня птиця, 6) інакше капелюх, 7) жіноче імя, 8) мужеське імя, 9) вяжуть його з цвітів, 10) прикраса кінської шиї.

Відгадати ці слова, а треті букви (середні) цих слів, читані з гори в низ, дадуть назву улюбленого дитячого журналика.

Які це слова й який журнал?

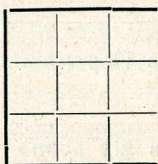
Магічні квадрати (2 точки).

(Подав Артемій Сора).

1. Король птиць.
2. Міра паперу.
3. Славний байкар.
4. Звіряча нога.

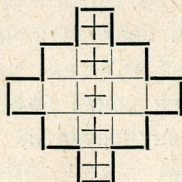
(Уложила Дозя Канда).

1. Місто на Поділля.
2. Імя дівчини.
3. Інакше: невільник.

Загадка в орнаменті (1 точка).

(Уложила Маруся Білінська з Порохника).

1. Співзвук.
2. Напій з ягід.
3. Жіноче Імя.
4. Голос ворони.
5. Самозвук.

Букви на місці хрестиків дадуть заголовок історичної повісти Б. Лепкого.

Риченець надсилення розв'язок до 20 падолиста. У 12 числі «Світика» будуть подані розв'язки всіх загадок з чисел 7—11 і признання премій.

ПАМ'ЯТАЙТЕ

що „Світ Дитини“
повинен бути в кожній
українській хаті де є
діти.

ПЕРЕПИСКА

з

ЧИТАЧАМИ

ПАМ'ЯТАЙТЕ

при кожній нагоді про
збірку датків на пресо-
вий фонд „Світа Ди-
тини“.

Богдан Палюх в Ярнутах: Повість «Чорна Індія» закінчиться в тім році. До 12 числа газетки буде доданий послідний аркуш і потім зможеш її дати до оправки. Правда, що це гарна повість? Чи в році 1931 буде виходити безплатний додаток — то годі передвидіти, бо це залежатиме від кількості нових передплатників. Наколи стан їх не побільшиться — то видавництво не зможе давати вже безплатного повістєвого додатку — бо через це в тім році зайшло воно в дуже великий довг. Чи книжечки Ти одержав і чи всі вже прочитав? Напиши, котрі подобались Тобі найкраще? Чи читаєш книжечки Славцєви?

Галюся Плоцанська в Стрию: Адресу до Тебе ми змінили після заповнення карточкою. Чи одержала всі числа газетки? Наколи бракують Тобі які числа, то напиши нам скоренько, а вишлемо їх вдруге, бо пізніше може забракнути цих чисел і тоді не будеш мати комплетного річника. Чи багато Твоїх товаришок-Українок у VI класі читає «Світик»? Постарайся приєднати їх до передплати, а зробиш велику прислугу видавництву. Вачиш — як Твоя добра Матуся тяжко працює і старається передплачувати для Тебе і Твоїх сестричок «вашу» газетку. Заохочуй отже й своїх товаришок, нехай вони попросять свої Матусі, щоб також і для них запенумерували «Світик»...

Роман Сухорський в Заліщиках: За надіслане число газетки з 1929 р. — пересилає Тобі редакція слова подяки. Чи бажаєш за нього яку книжечку? Слї так — то напиши яку? Напиши дещо про себе до «Світика»!

Леся й Оксанка Бризгунівні в Гуменнім (Чехи): Ви певно вже подумали, що «Світик» забув про Вас? Правда, що так? «Світик» мав дуже багато ріжних занять і тому так довго не давав знаку життя про себе. Гроші, які Ви надіслали — зістали після поданих вказівок порозділювані. Посвідки одержав Татусь. Річник „Світика« з 1924 року коштує 5 зол. (в опр.) Чи бажаєш його мати? Певно св. Миколай принесе Тобі його в дарі від себе... Я це так щось прочуваю — бо Він недавно телефонував з неба до мене в тій справі... Як там поступає наука німецької мови? А що граєш тепер з музики? В тім числі газетки знайдеш світліну одного «Світикового» читача і приятеля, що також дуже сильно любить музику і є вже елевом музичного Інституту в Перемишлі.

Роман Матвійко в Домброві к. Тарнова: Дякую Тобі за пам'ять. Світліну зложив до «Альбому читачів». Трік мусить бути чемний песик, коли так гарно «служить» коло Тебе. Напиши, що принесе Тобі св. Миколай. За одіж, яку Мамуся надішле — буде «Світик» дуже вдячний, бо дасть її св. Миколаєви як буде ходити по львівських школах «У. П. Т.,» щоби наділив нею якусь найбіднішу, а добру дитину.

Нова книжка для дітей!

Гарна і принадна!

„КОРЕАНСЬКІ КАЗКИ“

вийшла на днях накладом видавництва „СВІТ ДИТИНИ“.

Стор.: 36.

Образків: 9.

Ціна: 50 сотиків.

Двобарвну окладинку і рисунки в тексті скомпонував
Микола Бутович.

На пересилку долучати 10 сотиків.

Гроші можна посилати поштовими значками в листі.

„Świt Dytyny“
Lwów, Zimorowicza, 3.

Pocztową opłatę
zapłacono gwarantem.

„СВІТ ДИТИНИ“

ілюстрований журнал для дітей, виходить раз у місяць в обемі 2 арк. друку, книжкового формату, під редакцією

МИХАЙЛА ТАРАНЬКА.

Умови передплати на рік 1931: квартално 3 зл., піврічно 6 зл., річно 12 зл. Для Америки і Канади 1:50 долара річно. Для Закарпатської України 50 кор. річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: ЛЬВІВ, ул. Зіморовича, ч. 3.

РОДИЧІ!

Чи бажаєте справити радість своїм дітям на св. Миколая?

Сли так — то не купуйте їм дорогих забавок, але спровадьте для них з видавництва „СВІТ ДИТИНИ“ у Львові кілька гарних книжок. Спис книжок посилаємо кожному даром.

Для молоді до літ 16 — найкращими дарунками від св. Миколая будуть річники „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“ в прегарнім переплеті, або такі книжки:

Адольф Гайльборн „ДИКІ ЗВІРІ“ Ціна 9:00 зол.

Юлій Верн: „ЧОРНА ІНДІЯ“ „ 7:00 „

Евген Міллер: „МОЛОДІСТЬ СЛ. ЛЮДЕЙ“ „ 6:00 „

Едмонд Аміс: „МАЛІ ГЕРОЇ“ „ 4:00 „

Ернест Томпзон: „МОЇ ЗНАКОМІ“ „ 4:60 „

Для дітей до літ 10 — найкраще надаються: річники „СВІТА ДИТИНИ“ в гарній оправі, або такі книжки:

Фр. Бернет: „МАЛИЙ ЛЬОРД“ . . . в опр. 5:00 зол.

К. Кольоді: „ПРИГОДИ ПІНОКІЯ“ . . . „ 5:00 „

Іван Липа: „ТИХЕ СЛОВО“ „ 4:00 „

Ю. Шкрумеляк: „ЗАПИСКИ ІВАСЯ КРІЛИКА“ 2:00 „

та всякі дрібні книжечки з барвними образками.

Вже заздалегідь зробіть відповідний вибір і надішліть замовлення на нище подану адресу. Побачите, яку радість справлять Ваші дарунки дітям! Притім сповните великий громадянський обов'язок — бо дасте матеріальну піддержку видавництву, яке вже 12-тий рік трудиться для добра Ваших дітей!

Замовлення висилайте зараз, а не як це звичайно діється — день перед Миколаєм — на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“ Львів, ул. Зіморовича, 3.

✢ ✢ ✢ Видає й за редакцію відповідає: Михайло Таранько. ✢ ✢ ✢

Друкарня ОО. Василіян у Жовкві.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 12.

ГРУДЕНЬ

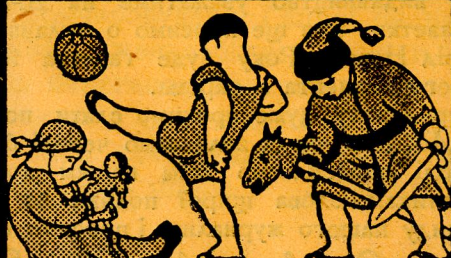
РІК 1930.

ЗМІСТ:

1. Солодкий гостинець	353
2. Зимові радощі	356
3. Малий лещетар	357
4. Праця не понижає чоловіка	359
5. Як злий слонь став добрим	360
6. Заяча школа	363
7. Наш Юрко	364
8. Моя любя мамочка	365
9. Хоренька ляля	366
10. Лисичка і зайчик	369
11. Власна хата	372
12. Битва за гороха	372
13. Сирітська доля	374
14. Гостина св. Миколая	375
15. Картини зі »Світикового« Аль- 6 му	378
16. Розвязки загадок	379

Ціна 1 зол.

Запросини до передплати »СВІТА ДИТИНИ« на рік 1931.

Стоїмо на порозі 12-ого року існування нашого маленького журнальчика, який безпереривно весь цей час мов СОНЕЧКО ясне світив і досі світить на безмежнім овиді життя української дівори по всіх усюдах, де вона лише знаходиться, та своїм промінням світ дитячої уяви, царство їх мрій і бажань золотить. Вже одно покоління тої маленької нашої суспільності, що виховалось на перших річниках „СВІТИКА“ нині пригтовляється до дійсного життя, а нове, друге вже покоління, входить на їх місце у картотеки нашого видавництва, стає під розвинений прапор РАДОСТИ, що вже 12-тий рік гуртує поруч себе українську дівору.

Кожного року закликає наше видавництво під цей ПРАПОР усіх українських дітей. Одначе не завжди ті заклики доходять там — де є діти. Це багато наших дітей не бачило і не знає, що це таке: „СВІТ ДИТИНИ“.

Тому днесь апелюємо до всіх наших дотеперішних читачів та прихильників, щоби взялися за діло ПОШИРЕННЯ „Світика“ поміж тими, які ще немають цієї газетки. Дотеперішня скількість фактичних передплатників не дозволяє видавництву ані ЗНИЗИТИ ціну передплати, ані евентуально ЗМІНИТИ журнал з місячника на двотижневик або тижневик.

Отже і на рік 1931 остає „Світ Дитини“ дальше як МІСЯЧНИК, хотяй як бажало видавництво перемінити його на тижневик — одначе всі його заходи на ніщо не здалися. Вони розбилися о мур байдужности тих, що повинні інтересуватися долею того рода видавництва як „Світ Дитини“ — що тісно в'яжеться з вихованням і долею їх власних дітей. Однак на БАЙДУЖНІСТЬ нема видно ліку! Отже в тім році не пишемо ніяких спеціальних закликів, ні анкет в цілі приєднання нових передплатників, а полишаємо ту справу її власній судбі.

Безплатного додатку повістєвого в році 1931 не буде! Видавництво кінчить рік 1930 з великим недобором фінансовим, тому помимо найкращих інтенцій зі свого боку — не є в силі додавати безплатний додаток. Так само передплата остає незмінна.

Вона виносить річно: 12 зл.; піврічно: 6 зл.; квартално: 3 зл. Для Чехословаччини: 50 кор. ч. Для Америки й Канади: 1.50 дол.

Хто з дотеперішних відборців не думає дальше передплачувати „Світа Дитини“ — нехай ВІДМОВИТЬ письменно кореспонденційною карткою, що від 1 січня 1931 — перестає бути передплатником. Хто такого повідомлення найдальше до дня 20 грудня 1930 не надішле — того видавництво уважатиме на ДАЛЬШЕ ПЕРЕДПЛАТНИКОМ газетки. Раз ще просимо о подавання всяких адресових змін, бо від Нового Року буде газетка йти в адресованих опасках, до кожного абонента з окрема.

Гроші на передплату дуже просимо слати по можности за цілий рік з гори! До цього числа залучаємо чекові бланкети.

При тій нагоді пересилаємо всім нашим дотеперішним прихильникам і симпатикам слова щирої подяки за дотеперішню піддержку та пропаганду нашого журналика і просимо о ласкаву память на будуче.

Видавництво „Світ Дитини“.

Солодкий гостинець.

Зближався день бабусиних імянин. Мала Галя пильненько виучувалася віршика, що його мама уложила з цієї нагоди.

Встаючи і лягаючи повторювала цей віршик з желаннями для бабусі. Заздалегідь раділа дівчинка думкою про їзду саньми аж на третє село, де мешкала бабуса. Так любо їхати в гості з мамою, татом і братчиком. А ще до того до бабусі, яка так щиро радіє кождоразовим їх приїздом.

Прийшов радісно ожидааний день святої Варвари.

— Ідемо! — кличе Галя, побачивши, що санки, запряжені карими кониками, заїхали перед входові двері.

— Ідемо, але не всі! — обізвалася мама.

З острахом оглянулася Галя, почувши ті слова.

— А хтож не іде? — спитала Галя.

— Я, Галочко, остану дома, бо щось нездужаю. Але ти з татусем поїдеш і побажаєш бабусі за мене також. Ідьтеж, а не забувайте про мене!

Посумніла Галюся. — Якаж то гостина буде без мамочки? — І вже слізки станули на її очах.

— Нічого! Ідьте! А мамі гостинця привезіть! — вговорює мама.

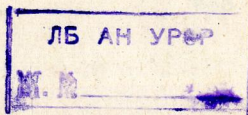
— А якого гостинця? — питає Галя сумно.

— Солодкого, Галю! Солодкого! — забалакує мама, вбираючи Галю в плащик і теплі снігівчики.

Вспокоїлося дівчатко.

Сердечне прощання з мамусею і Галя вже на санях побіч татуса і братчика. Довкруги біло-біленько. Смерічки, обліплені інеєм причаровували Галині оченята. Дзвонять дзвіночки при санях, жваво біжать коники. Сонечко сяє, а по небі вітрець переганяє кучеряві хмари.

Чого не бачить в цих хмарах мрійлива Галина головка... І дивоглядні зачаровані замки, і лісовиків, і русалок... А он корабель пливе... А це чи не зачарована

царівна?... Бігають сині оченята дитини по блакитному небозводі вишукуючи в змінчивих хмарах щораз то нові подоби.

Радо згодилася Галя їхати осьтак санками і цілий день, щоби тільки глядіти на небо і вишукувати в хмарах усе, чого душа забагне. Але ось коні скрутили наліво і по кількох хвилинах сани опинилися уже на бабусинім подвір'ю.

Бабуся очікувала милих гостей. Тато вніс до хати Галю, обвинену в бараницю, лиш очка було видко.

Повно сміху і радості повитання. Прикро вразила бабусю вістка, що Галина мамуся не могла приїхати по причині недомагання.

Татко пожелав бабусі з нагоди іменин: многих літ.

А тепер черга на Галю.

Сміливо станула дівчинка перед бабусею і дивлячись їй прямо в очі заговорила голосно:

— Бабусю мила!

Ця ваша днина

Для нас велике свято;

Я спішу зрання

Зложить желання,

А є їх в мене багато!

І так желяю вам добра всього

Щастя, здоровля, спокою,

Щоб ви дожили віка цілого

В гаразді, силі, вдоволлю.

А ми, внучатка, щоби зростали

На радість цілій родині,

І на потіху та на пожиток

Великій Ненці-Вкраїні!

Скінчила. Зачервоніле від зимна і напруження личко Галі опинилося в дрожачих бубусиних руках, які сердечно притулили до грудий маленьку гратулянтку. Нерозуміє Галя однак, чому слези заблисли бабусі в очах. Спитає про це маму як верне домів. То певно ці слези радості, про які Галя чула нераз в оповіданнях „Світа Дитини“.

За хвилю дзвіночки звістили приїзд нових гостей. Це вуйко Галі приїхав з дітьми, щоби теж поклонитися ба-

бусі в день її імянин. Загомонила хата. По перших повитаннях старші завели розмову між собою, а діти в осібній кімнаті загугорили про своє.

На дворі сонце, отож хоч зима, не сидіти їм в хаті. Дозволу просять бабу зі снігу ліпити.

— Ідіть, лиш не на довго! На підвечірок вертайте! — дозволяє бабуся.

Вдягнулись, понатягали шапочки і вже зі снігу кулі котять. Сусідські діти прийшли помагати. Гуртом викотили пузатого діда: очі з вугликів, уста з червоного буряка, в руки мітлу встромили.

Ні трохи не спішно дітям до підвечірку, але бабуся кличуть. Послух перша річ.

Перекинулися ще грудками снігу, з яких одна поцілила. Галю в кінчик рожевого носика, і вже дівчора в хаті. Засіли діти за осібним столиком, а бабуся доносить то меду, то яблук, то горіхів тай розділює між унуків.

Згадала Галя про мамусю, яка осталася дома з очікуванням солодкого гостинця від Галі. Найкраще яблуко, найбільший оріх сховала вже Галя для мами в кишеньку. Але що зробити з медом? Конче хоче Галя привезти мамі обіцяного солодкого гостинця.

Тато наглить, щоби діти скорше кінчили підвечіркувати, бо смеркається і пора вертати домів.

Хвилинка застанови і Галя бере грудочку меду і затискає в долоню. Це буде той солодкий гостинець для мами. При вдяганню дітей ніхто в поспіху не доглянув у Галі затисненого кулачка з медом. Сціпивши сильно пальчики, берегла дівчинка п'ястучок через цілий час поворотної дороги до дому. Застигла грудочка меду розтопилася від тепла ручки і розплилася по цілій долоні. Але Галя ще сильніше стиснула пальчики, щоби довести мамі солодкого гостинця.

Птичкою злетілаб дівчинка до дому, а тимчасом здається їй, що коні немов навмисне так поволеньки біжать. Врешті доїхали. Нічка вже була, як вернули. Мама ожидала їх повороту. „Певно мамуся виглядає солодкого гостинця!“ — подумала Галя, доглянувши освітлене вікно маминої кімнати. Затиснений кулачок задеревів. Так вже

хотілосяб розвести затерплі пальчики... Але ще хвилька Роздягнулися і Галя коло мами.

— Ось тобі яблочко і горішок від бабусі, але і солодкого гостинця привезла я також! — каже втішно дівчатко і розтулює кулачок, в якому так старанно берегла для мами грудочку меду.

Але лишенько! Кулачок порожний! Розігрітий мід втиснувся поміж пальчики і з солодкого гостинця лиш слід на долоні зістався. Аж розплакалася дівчинка з жалю. Але мама, розвідавши в чім річ, зі сльозами радості в очах вицілувала рештки цього солодкого гостинця, привезеного в задеревілім коханім п'ястучку.

Цей гостинець був для мами найсолодший і найцінніший з усіх, які коли в життю одержала.

Іванна Блажкевичева.

Зимові радощі.

Подивися, матусенько,
Як усюди білесенько,
Як на килим пухкий, білий
Дрібні зіроньки злетіли.

Позволь, мати, вийти з хати
З саночками погуляти —
Із горбочка бистрим птахом
Спускатися білим шляхом.

Мати сина виражає,
Обуває, одягає,
Та ще й горне до серденька,
Бо се рідна матусенька.

Марійка Підгірянка.

Наколи бажаєш »Світикови« допомгти — при-
єднай бодай одного доброго передплатника!

Малий лещетар.

Було це пізно під зиму.

Малий Юрчик здивувався дуже, коли одного дня, його старший брат, Ромко, зніс зі стриху дві довгі вузьенькі дошки.

— Що це може бути? — подумав здивований. — Це не є якісь звичайні дошки, бо вони по середині вигнуті, а один кінець є також вигнутий та заострений наче дзюб. Запитаю Ромка! Він певно знає, що це таке! — і побіг до брата.

— Ромку, чи ти може будеш вставляти підлогу тими дошками? — запитав, розставляючи свої ноги і, забувшись, всадив пальці до бузі.

— Це лещети! — відповів Ромко.

— А що це таке: лещети? — запитав у друге, бо перший раз почув таке „двивне“ слово.

— Ой, малий глуптасику! Чиж не пригадуєш собі як я минулої зими їздив на них?

— Ах, правда, правда! Як я міг це забути! Таж я сам бачив як панна Оля, товаришка нашої Слави, вчилася їздити на лещетах і все падала у сніг! Га, га, га! Ой, як це було весело! — сміявся малий Юрко, видуваючи дуже свою бузю; зі сміху тримався за животик та раз-у-раз бив поклони аж до самої землі.

— А тиб не хотів їздити на лещетах?

— Я? — спитав здивований. — Таж ще нема снігу! — і засвітилися йому оченята на згадку їзди.

— Як будеш чемний, то я попрошу татка, щоби купив тобі лещети.

Від того дня малий Юрчик заховувався дуже чемно, що аж мамця сама дивувалася тому спокоеви. А все вечером, коли клався до ліжечка, складав побожно рученята і до молитов своїх додавав ще таку просьбу:

— Бозю, я хочу бути чемний, бо я хочу мати лещети! — і, пригадавши собі, що ще нема зими, додавав: — Ага, Бозю, я забув ще Тобі сказати: Дай скоро зиму і сніг! — Щойно по тих мольбах і просьбах спокійно засипляв. Все снилися йому лещети і як то він

дуже скоро їхав на них. Нераз снилось йому, що він летить на збочі стрімкої гори в пропасть, але все при нім був Ромко і той його ратував.

Рано, кожного дня, коли лиш встав, підбігав до вікна — чи є вже зима і сніг. Аж настав грудень. Надійшов день св. Миколая. День перед тим упав великий сніг і покрив білою скатертю поля, горбки і ліси.

Збудившись рано — Юрчик з дива аж крикнув; коло його ліжечка стояли малі лещети. Юрчик зірвався втішений з ліжечка і, перебігаючи крізь спальню родичів, побіг до ліжка Ромка.

— Ромку! — скрикнув — я маю лещети, ходи мене вчити! Я хочу їздити!

Ромко не сподівався одержати в дні св. Миколая таки крикливий дарунок. Але він дуже любив Юрчика і, хоч як хотів спати, встав з ліжка і пішов оглядати дарунок братчика.

Ледви витримав Юрчик до снідання. По сніданню вбрався тепло, на ноги вдягнув лещетарські черевики і ждав, коли Ромко вже вбереться.

Врешті прийшла довго вижидана хвиля. Юрчик вложив на рамена лещети та кийки і йдучи побіч Ромка, питався його, як треба їхати.

— Зажди, вийдемо на той горбок, то сам знатимеш, як треба буде їхати!

На горі Ромко показав Юрчикови, як треба прив'язати лещети до черевиків. Юрчик довго нишпорив заки прив'язав як слід лещети.

— Тепер, Юрчику, тримайся лиш міцно на ногах і вітру! — зажартував Ромко. — Головно відважно, пане Юро!

Юрчикови зразу тремтіли ноги. Він попросив Ромка, щоби його хоч трошки притримав. Але по кількох хвилях Юрчик вже сам вдержався на ногах і подякував братови за поміч. Зїзджати з гори не було так тяжко. Юрчик тримався прямо і все було би добре, колиб з боку горбка не вибіг пес Ральф і не почав весело підбіхувати.

Не надіючись такої напасти, Юрчик обернувся до свого ворога лицем і в тому моменті втратив рівновагу

та впав у сніг. Лещети дзьобами перехрестились і Юрчик не міг дати собі ради. Доперва при допомозі Ромка виліз Юрчик зі снігу. На долину зіхали без пригод. Чим ближче обіду — тим Юрчик краще їдив. До лещет так запалився, що й голоду не чув.

— Но, Юрчику, час на обід! — пригадав Ромко.

Хоч-не-хоч Юрчик мусів погодитися з братом, але лещет з ніг не здимав. Тримаючись рук брата зайшов так аж до дому.

Мамуся дуже тішилася, коли побачила свого малого лещетаря. Знала, що рух і свіжий воздух є дуже пожиточні для кожної дитини.

А ви, діточки, заховуйтеся чемно і попросіть св. Миколая, щоби вам приніс лещети. Тоді спробуйте їдити так, як Юрчик!

Е. Ж.

М. Бастльова.

Праця не понижає чоловіка.

Капраль доглядав гурт вояків, що підносили велику колоду. Була вона дуже тяжка! Вояки не могли дати собі ради. Поруч проходив якийсь пан і питається капраля, чому він не допоможе воякам?

— Не мушу, бо я є капралем! — почув він відповідь.

Пан сам допоміг воякам, а потім сказав:

— Капрале! Ніколи не помагай своїм воякам, а завжди поклич на поміч генерала!

Це був сам генерал Вашингтон, пізніший перший президент Злучених Держав. Капраль не пізнав його в цивільному одязі.

З чеського переклав: Б-ун.

Свою прихильність до »Світика« зазначи
скорою присилкою передплати!
Зараз це зроби! Не відкладай до »завтра«!

Як злий слонь став добрим.

В прегарній зеленій оазі, де задумчиво хитали головами восокі пальми, а під ними журчало жерельце студеної води, жив старий араб Ібрагім. Від вік-віка займався він і його родина годівлює слонів. І тепер мав він велику огорожу, а в ній кількадесять слонів. Ібрагім нелюдяно обходився зі своєю худобою. За щобудь він дзюгав їх зелізними вилами, (бо слонь має дуже грубу шкіру, то не почув би удару батога), а їсти давав мало що. Всі слоні спокійно і терпеливо зносили удари лютого Ібрагіма та годилися зі своєю долею. Носили всякі тягарі, а коли було потреба, то служили яко верхівці на ловах або на війні. Тільки один з них, молодий прегарний слоник Міко не хотів слухати Ібрагіма. Він заєдно бунтувався, хотів кращої поживи, а робити не хотів зовсім нічого.

Одного дня наладував на нього Ібрагім кільканацять міхів кокосових горіхів та ударом вилок хотів змусити його до ходу. Тоді розлючений Міко кинув трубою Ібрагіма на землю, поскидав все зі себе, а сам утік на пустиню.

Кілька днів блукав він по горячих пісках, сонце пекло його невиносно, а в шлунку не було нічого. Знесилений Міко положився на землю та думав вже вмирати. На щастя переїздила туди каравана — повно верблюдів і слонів, навантажених різними товарами.

— Гляньте! — закликав один погонич. — Ось на купі піску лежить слонь! Не знати, чи він живий?

З тими словами зіскочив погонич з верблюда тай підійшов до Міка. Цей вже зовсім не рухався. Анталь — так називався погонич — скропив його водою і він отворив очі та здивовано глянув довкруги.

— Вставай, слонику, вставай! — припрошував його погонич. Він приніс йому листя й трави, напоїв і Міко був вратований.

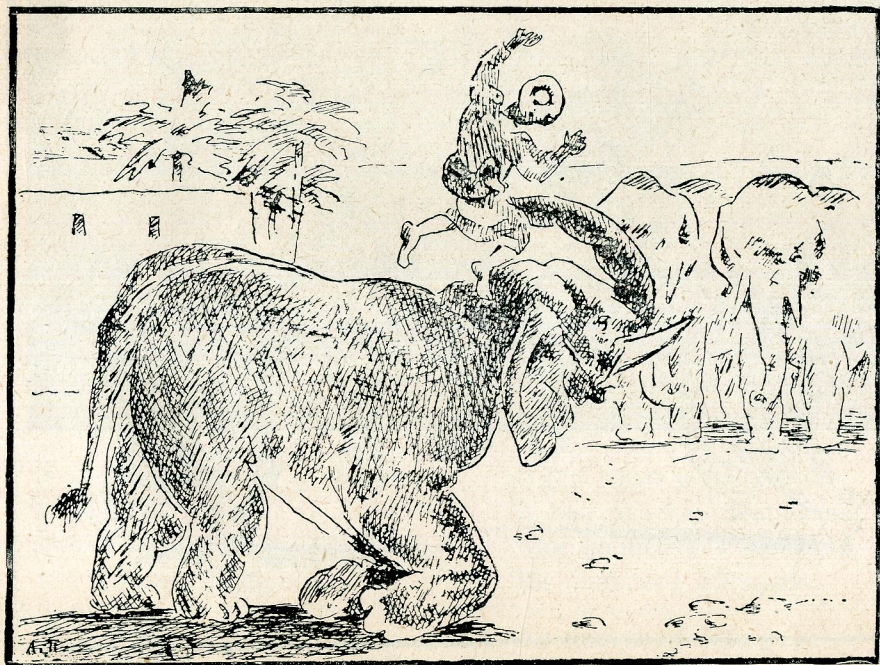
Ах, як втішився слонем Анталь. Він обнімав його, гладив та привів до каравани. Міко, зворушений добротою, прикляк до землі та трубою висадив Анталя на свій хребет.

Від того часу Міко став найліпшим слонем в отарі

Анталья. Він вчився пильно всяких штук так, що всюди помагав своєму панови.

Але трапилась нагода, де Міко міг виявити свою вдячність Анталеві.

Між годівельниками слонів зайшло непорозуміння й вони почали битися. З того розгорілася справжня війна. Анталь поїхав на Міку, уоружений від стіп до голови.

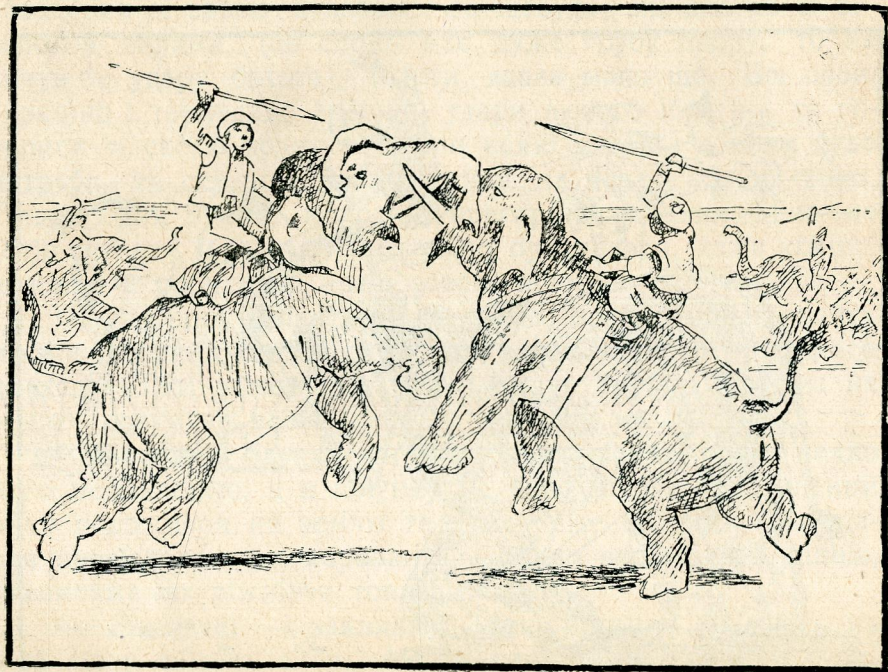

Війна велася в пустині. Сотки слонів вийшли на поле битви та помагали своїм панам у бою. Міко гарно справувався у тій війні. Він наче стріла кидався на всі сторони та побивав противника. В розгарі битви звернув він увагу, що його пан не відзивається. Зайшов поза корчі, зняв трубою Анталь з хребта та положив на землі. Анталь лежав непорушно з запертими очима. Міко подмухав йому легонько в лице. Але Анталь не рухався. Тоді Міко набрав трубою води з жерела та скропив лице свого пана. Анталь віджив та слабо всміхнувся. Врадуваний Міко,

що його пан жиє, висадив його скоренько на свій хребет тай побіг домів.

Як утішилася Анталева жінка й діти, коли побачили його живого. Вони поприносили Мікові овочів, хліба, молока та обнимали й пестили його.

Вкоротці Анталь прийшов до здоровля й від тепер вже ніколи не розлучався з Міком.

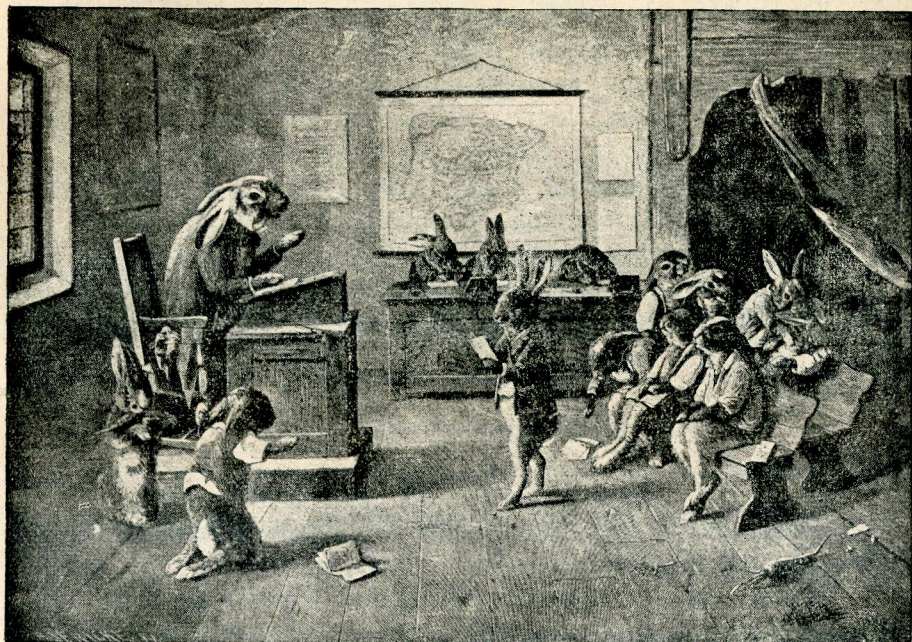
А коли Анталь помер, Міко не хотів нічого їсти та згинув на його гробі.

Так то добротою можна поправити й найгіршого, не тільки чоловіка, але й звірину.

Яр. Мандюкова.

Хто дістає газетку, а не присилає передплати, цей задержує чужу власність!

Заяча школа.

А в тій школі, як у школі, —
Є усякого доволі:
Є тут пильні школярі,
Є й завзяті ледарі.

Пильні добре уважають,
Жадних псот не виправляють,
А ті, в задних там лавках,
Чешуть себе по зубах.

Два ліниві у трівозі
Вже клячуть там на підлозі,
Каються, та що-ж робить, —
Їх біда добра навчить.

Один Яцьо щось читає,
А пан вчитель поправляє;
Там написано в книжках,
Як ховатися в кущах...

Як капустку заїдати,
Як від гончих псів втікати,
Як затерти всякий слід,
Щоб не зів вовк на обід.

Хто навчиться всего того,
Проживе собі літ много, —
А хто тут байдики бє,
Того завтра пес спійме.

Ю. І.

Наш Юрко.

Юрко був сином бідного робітника на фабриці. Тата він не пам'ятає: стратив його давно, коли був ще в колісці. На сьомому році вмерла його мама. Де-який час ховався Юрко серед убого мійського робітництва, чужих йому людей, таких-же бідних, як була його мама.

З надходом осінньої пори, крім голоду, став доскулювати Юркови ще й холод. Ранним ранком, голодний, до того-ж дрожучи від студени, бродить Юрко вулицями. Непомітно для себе зайшов він у близьке від міста село.

Бачить Юрко посеред села велику хату. Була це школа. Переступив хлопчина поріг школи. Діти кругом обступают його.

— Хто ти?.. Звідкіля прийшов сюди? — питає дівора сироту.

— Я... я... їсти хо-о-оцу... В мене нема мами...

На ці слова простягнулось до Юрка кілька рук: хто що має, дає Юркови їсти.

Наче голодне вовчєня кинувся Юрко на паляницю. Де-яку хвилину школярі мовчки слідкують за тим.

— Як тебе звати? — запитує хтось.

— Юрко! — відповідає хлопчина.

— А де твоя хата?

— Нема в мене хати!..

— Як-же воно так?.. Кажеш, нема хати?..

— Та-ж нема... Зайшов сюди, щоби трохи заігрітися!

— Куди-ж тепер підеш?.. Де будеш ночувати?

— Не знаю!..

— Ходи до нас... Мої мама добрі! — сердешно пропонує бідного сироту малий Демко, син бідної вдовиці.

— Ходи до нас!.. Ні, до нас!.. — на перебії пропонують інші школяріки.

— А чи не ліпше буде, коли Юрко залишиться тут, при школі! — зауважив Петрусь, найстарший між школярами. — Житиме він тутечки, а ми всі будемо йому приносити їсти... Правда, діду, що так буде найліпше? — питає тут Петрусь шкільного сторожа.

— А пан учитель не буде за те сварити?

— Так найкраще буде, голубята мої! — промовив дід.
— Кому-ж так не допомогти сиротині, як не всім нам гуртом. Що-ж торкається пана учителя, то за такий гарний вчинок він ще й похвалить вас!

Юрко залишився при школі. Його всі школярі не звуть інакше, лише: „Наш Юрко“. Вчиться він ліпше від всіх, бо знає, що наукою здобуде собі кращу долю на будуче.

Марко Денисенко.

Моя люба мамочка.

(Присвята маленькому Петрусеви Демчукови від Бабусі).

Гарна мамочка Ганусі,
Ще гарніща Степанця —
Та з усіх мамів найкраща,
Наймиліща є — моя!

Маю все — чого захочу —
Чи хлібця, чи то води,
При матусі я не знаю
Спраги, стужі, ні біди.

Бозя дав мамі нам добрі,
Бачу — знаю не одну —
Та з усіх моя найліпша,
Я її найбільш люблю!

Мама чеше, убирає,
Бавить, вчить ціліський день,
А при зіроньках співає
Колискових тих пісень...

В ранці — як отворю очі —
Є колачик, молочко...
День цілий із рук матусі
Дістаю усе добро.

От така Вона! Моя!
Добра, ясна — як свята...
Щоб і світ весь перейти —
Годі кращої знайти!

.....

Бозю! Бозю! Вчуй дитинку!
Вчуй, прийми молитву сю:
Задержи в здоровлю й щастю
Любу мамочку мою!

Уляна Кравченко.

Хоренька ляля.

(Повісточка для найменших).

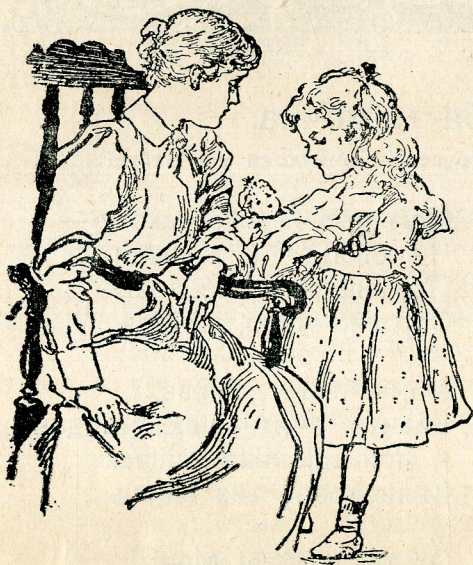
— Мамусю, ратуй! — кликала Іруся, увійшовши до кімнати.

— Що сталося? Чим можу тобі допомогти? — запитала мама.

— Ах, матусю! Моя ляля хоренька!

— Справді?! А що їй бракує?

— Здається, що має горячку. А крім того болять її очка і не хоче їх отворити!

— Гм, то недобре!..

— Ах, матусю, будь паном доктором і поратуй мою лялюсю! — просила зажурена Ірка.

Мати взяла лялю з рук Ірусі і почала її уважно оглядати. Потрясала її голівку, обертала навсі боки, стукала в груди, — зовсім так, як пан доктор недавно оглядав Ірусю. Але се все нічого не помагало. Мімі ніяк не хотіла отворити очий.

— Треба буде зробити операцію! — сказала по надумі мамця.

— Ах, матусю, то буде лялю дуже боліти! — відповіла перелякана Іруся.

— Нема ради! Як була нечемна й не хотіла дати мити собі очка...

Іруся почервоніла, бо в тій хвилині пригадала собі, що дуже рідко мила свою лялю...

А мамця взяла тимчасом кусень вати і скрутивши з неї рурочку, почала обережно витирати запорошені очка лялюсі. Ляля була дуже терпелива і навіть — що за диво! — всміхалася при тому без перерви!

— Ну, здається мені, що вже буде добре! — сказала мати, підносячи лялю, яка справді вже виздоровіла, бо гарно отворила очка.

— Ах, який з матусі чудесний доктор! — закликала втішна донечка.

— О, але на тому ще не кінець! — сказала матуся. — Як хочеш, щоби ляля була завжди здорова, мусиш їй щодня старанно витирати і вимивати очка!

— Добре, матусю! Буду се пам'ятати. Але правда, що ляля повинна тепер полежати трошки в ліжечку?

— Гм, так, се не зашкодило би!

— Але мамуся прийде її відвідати, правда? І небаром дозволить їй встати, добре?

Мама згодилася і донечка понесла свою лялю до спальні й положила в ліжечко, співаючи й колишучи її до сну. Бо треба вам знати, що Ірка дуже кохала свою лялюсю, хоча й не завжди про неї дбала. Коли мумуся-доктор прийшла небаром до спальні, Ірка закликала:

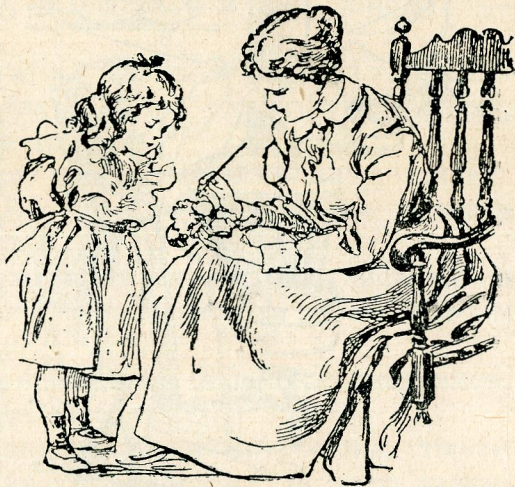
— О, ляля певно вже зовсім здоровенька. Спить дуже добре!

— А де вона спить?

— В своїм ліжечку! — відповіла Іруся, здивована, чому мати про се питає.

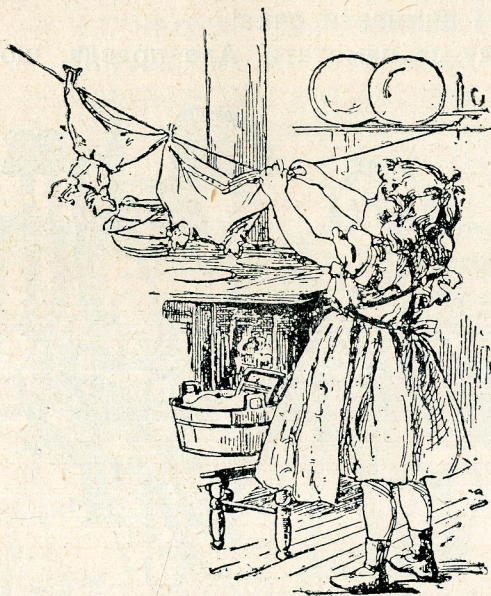
— Що? Тут? В такому ліжечку? Алеж мені здавалося, що твоя ляля має білі подушечки і простиральця. А бачу, що се все таке брудно-сіре!..

Іруся засоромилася дуже. Побігла до шафки й почала шукати щось чистого для лялі, але на жаль не знайшла нічого. Засоромлена, з похнюпленою головою, не сміла навіть глянути мамі в очі.

— Не дивно, що ляля раз-у-раз хорує, коли має таку недбайливу опікунку. Думаю, що краще буде їй полежати в мене в лічниці, яка — як знаєш — є у моїй шуфляді. Може там буде їй трохи нудно, але бодай буде мати чисту постіль.

Мамуся взяла лялю з брудного ліжечка й вийшла до другої кімнати, а Ірка лишилася сама. Вона паленіла зі сорому, що її ляля не має навіть чистої сорочечки.

Але Ірка була дівчинка рішуча й енергійна. Завжди вміла собі якось порадити. Подумавши хвилину, побігла до кухні, витягнула свою балійку, попросила в мами кусник мила і трохи теплої води і почала прати. Всі сорочечки, суконочки, пошевочки, простиральця, усе білля лялюсі випрала чистенько і порозвішувала на шнурках, а коли висхло, зібрала, попросила

мамусю випрасувати і небаром усе вже лежало гарне, чисте й у порядку поскладане в шафці.

— Мамусю, тепер може моя ляля вернути з лічниці. Вже в мене не буде хорувати, бо маю для неї чисте білля і постіль і буду що дня мити їй очка.

— І так буде завжди?

— О, завжди, мамусю! — запевнила Ірка. — Тільки позволь їй вийти зі своєї шуфляди, чи то з лічниці...

Мамуся виймила лялю з шуфляди і дала її Ірці, а Іруся почала зараз переодягати лялю в чисте білля і поклала в чисте ліжечко. А коли ляля засипляла, то Іруся шептала їй до вушка, що вона вже завжди, завжди буде дбати, аби ляля була чистенька і здоровенька.

Переклад з журналика: «*Моє Pisemko*».

Лисичка і зайчик.

I.

Заприязнилася лисичка з зайчиком сіреньким, косооким та довговухим. Стали вони собі зимою хатки будувати.

— Дивись, Сіренький, ти допоможи мені: я хочу побудувати собі ледяну хатку, а відтак я й тобі поможу! — каже лисичка.

Зайчик взявся помагати з великою охотою: тягне ледяні брили, укладає, збиває і скоро змайстрували хатку, що так і уликувалася на сонці.

— Тепер ти, лисичко, допоможи мені! — каже зайчик.

— От, що видумав, Косоокий, я не відпочила ще після своєї роботи. Прийди завтра.

Підождав заяць, підождав, та видить, що лисичка не думає йому помагати, пішов в ліс, взявся за роботу й змайстрував собі лубяну хатку.

Живуть собі лисичка з зайчиком окремо, посварилися, одно до другого в гості не заходять.

Настала весна. Розтопилася лисиччина хатка, тільки вода з неї осталася, а зайчикова ціленька, ні вітер зайчикови не задуває, ні дощик не мочить. Досадно стало лисичці. Стала вона забігати коло зайчикової хатки, заглядати в віконце, вибрала догідну хвилю і впросилася до зайчика на мешкання.

— Пусти мене, голубчику зайчику, в хату, забудь про давню обиду.

— Та де я тебе примішу? — каже зайчик. — Видиш сама, що у мене хатка маленька, мені й самому тісно!

— Нічого, друже, в тісноті можна прожити, тільки щоби в згоді, — я скручуся як колачик, сама ляжу на лавочку, хвостик спущу під лавочку, не буде тобі тісно.

Зайчик спустив вуха й впустив лисичку, а вона розвернулася на печі, зайчика струтила на землю та ще й з хати виганяє:

— Забирайся ти, Косоокий! Видиш, що для двох тут

тісно. У тебе кожух теплий, тепер весна, то в лісі не замерзнеш!

— Та як то, лисичко? — став просити зайчик. — Та-ж це моя хатка, я сам її збудував!

— А мене що це обходить, забирайся, поки ще цілий! Лисичка вискалила зуби, зайчик налякався й утік в ліс.

II.

Іде зайчик лісом, лабками слези витирає. Назустріч йому йде Медвідь-Набрідь.

— Чого ти, зайчику, плачеш?

— Ох, вуйчику-медведику, мене вигнала зла лисичка з моєї хатки.

— Не плач, Побігайчику, підемо разом: я її, крутітку, вижену!

Прийшли. Медвідь як ударить своєю лабою в двері, аж стіни ходором заходили.

— Гей, лисичко, забирайся з зайчикової хатки!

А лисичка й не думає забиратися, лежить собі на печи та кричить:

— Як вискочу я зараз, як вилечу з хатки, то ти, медведю, останешся без кожуха, розкидаю клоче по всіх усядах!

— Ой, ой, — думає медвідь, — як вона навіть мене не боїться, то певно уповає на свою силу! — Налякався й утік, а зайчик знов блудить по лісі, плаче, слезами заливається. Йому назустріч вийшов сірій вовк.

— Чого, зайчику, побиваєшся, хто тебе, бідненького, скривдив?

— Ой, вовчику-братчику! Лисичка розбійниця, бо хто би другий? — І розказав свою біду.

— Ходім, Побігайчику, я її вижену.

— Ні, не тобі її вигнати! Сам Медвідь-Набрідь її вигоняв та й то не вигнав!

Та все таки пішли.

Постукав вовк хвостом у вікно:

— Вилази, лисичко, із чужої хатки!

А лисичці й не сниться, все своє каже:

— Як вискочу я, як вилечу з хатки, то ти, сірий вовчику, останешся без кожуха!

Налякався і вовк. Він вже нераз досвідчив на своїх ребрах лисиччині погрози.

— Хто її знає, — думає собі, — може таки насправду остануся без кожуха! — Загнув хвіст під себе тай дав драла в ліс.

Знов зайчик заплакав, зажурився. Далеко по лісі розноситься заячий лемент.

Почув той плач півник, взяв косу на плечі тай пішов у ліс.

— Кукуріку! Хто там плаче? Відозвись!

— Я, зайчик. Лисичка прогнала мене, а сама залізла в мою хатку!

— Ходім. Я її скоро вижену!

— Де тобі, півнику? Медвідь гнав, — не вигнав, вовк гнав, — не вигнав!..

— А я вижену!

Підійшли до хатки. Півник як не закричить:

— Кукуріку! Кукуріку!

Зайчикови на утіху —

Йду в червоних чоботах,

Несу косу на плечах,

Щоб лисичку посікти,

Як не вспіє утікти!

Забилося у лисички серденько зі страху.

— Вже збираюсь! — кричить, а сама вуха насторожила, прислухується.

Як заспівав півник, молодець удалий, знова свою пісеньку, лисичка зіскочила з печі, та все ще не хоче розстатися з зайчиковою хаткою і кричить:

— Кожух убираю!

Заспівав півник в третє, косу на поготівлі держить. Не вдержалась лисичка в хатці зі страху, вискочила на двір та попала просто на косу. Зарубав її півник, а сіренький зайчик пустився в танець на radoцах.

Стали вони оба з півником жити та поживати, та добра наживати. Переклав з російської мови: С. Лакуста.

ВЛАСНА ХАТА.

Я маленька господиня, в мене ляльок повна скриня. В мене киця куцоноса і собачка чорна, боса. І когутик червоненький, і курочки чубатенькі. Маю над чим газдувати та не маю лише хати. В чужій жити — невигода, і платити — грошей шкода!

Що-ж робити? Що-ж ділати? Треба свою будувати! Треба пильно працювати, треба сотики складати. Сама собі одіж вшию, сама і підлогу змию. А як стану заробляти, буду золоті ховати. Кілька років побідую, а таки хату збудую. Поставлю її до сонця, дам в ній великі віконця. На віконцях будуть квіти, за вікнами дерев віти! А на вітках птиці божі, співатимуть пісні гожі.

Володимира Жуковецька.

Битва за гороха.

Панна Морква у городі
Запізналась при нагоді
Із Горошком тим зеленим,
З паничем пустим, пещеним.
Один морг, один кивок —
І пішли собі в танок!

А Капуста нарікає:
— Де Горошок очи має?
Мене скорше міг би взяти —
Вмію-ж краще я гуляти!
Але то дурний Горох
Він мене не бачить — ох!

А на се одна Петрушка
Каже другій так до ушка:
— Як на весні, так і в літі

Ми найкращі є на світі!
А дві Брукви шепчуть: — Ах,
Биймо всіх їх по зубах!

І почали молотити,
Одні других стали бити —
Ще пристали Бураківні
І надбігли дві Ріпківні
Й застогнали: ах! та ох!
Все те наробив Горох!

І нарешті так побились,
Що бездушно повалились...
Вийшла у город Докія
Й каже: — Що за чудасія?
Хто се їх так змолотив?
А то все Горох зробив!

Сирітська доля.

Зимно. Студінь. Світить сонце,
Падуть слези із хреста,
До могили припадає
З плачем бідний сирота.

— Тату, тату, пробудися,
Промов слово хоч одне,
Глянь, то я, твій син маленький!
Таточку, візьми мене!

— Ох, так зимно, так морозно,
Хати нашої нема,
Все спалили, спльондрували,
Тату, мама теж мертва!

Так маленький сиротина
Над могилою ридав,
Свої рученьки маленькі
То ломив, то розкладав.

Та кругом усе мовчало,
Лиш на хрестику новім
Повівав легенький вітер
Над гробним вінком сухим.

Зайшло сонце... заховалось
Вийшов місяць й на землі
Засвітив сніжні перлини
Обняв сироту у сні.

І сховався... Зійшло сонце,
Впали сльози із хреста,
А під ним лежав спокійно
Вже замерзлий сирота.

Гостина святого Миколая.

(Шкільна інтермедія).

В шкільній салі діти разом з родичами і учителем (тількою) очікують приходусв. Миколая. Родичі сидять на лавках попід стінами, а діти стоять коло них гуртками.

Ангел (входить до салі з коритара шкільного. Руки має зложені на грудях навхрест): Христос раждається!

Всі: Славіте!

Ангел:

Витайте любі діти!

Я звідтам, де молочная дорога,
Де зір безліч, де царство Бога.

Несу вістку вам веселу,
Що йде вже гість між наші села.

Йде гість, якому тужно було

За вами в Господа палатах,

Якого серце в небі чуло,

Що тутки дієсь в кожній хаті.

Ще хвилька, діти, а між вами

Тут стане Миколай святий;

Він з ширим серцем і дарами

За хвилю стане в школі тій.

Він йде до вас, бо там, в небі,

Ваші кроки всі слідив,

Бо знав ваші всі потреби

І вами вічно там журився.

Витайте любі! Мир вам всім!

Мир вашим родичам!

І вся і всім у домі тім!

Чортик (вбігає до класу з вилками й ланцюхом, тупоче ногами, опісля підскакує з радости до гори й скрикує):

Ось я тут! Ух! Ха, ха, ха!

Ждете на дарунки? Ага, ага!

Маю, маю я чудові,

Та на жаль вони вербові!

(Показує дітям вязанку вербових прутів).

Всім лінивим, що не вчаться,

Кожний з прутів тих придасться!

Се-ж на збитки лік солодкий,

А їх в мене є пів сотки!

(Побачивши в дверях надходячого св. Миколая, вдає переляк, підбігає до Нього, падає на коліна і кричить пискливим голосом):

Святий Отче Миколаю,

Міцно я Тебе благаю!

Не йди до тих дітей, не йди,

Бо тут самі є пустуни!

Я їх гріхи всі добре знаю
І зараз їх тут прочитаю.
(Підноситься, добуває зза пазухи «нотес» й, показуючи на
него вилками, читає):

Ось вчора Харлампій тихцем
На жида кинув камінцем,
А Прощь бігав над Переводом
І кинув котика у воду.
Мокий до кави всипав мамі соли,
Артим ходив часто поза школу,
А мала Христя, що й казати,
Раз без молитви пішла спати!

Ангел: Проч сатано! Дарма!
Таких дітий у нас нема!

Св. Миколай: Мир людям доброї волі! (3 рази).
Го, го! Дітий тут є до волі.

Є тут малі є й великі,
Та за багато трохи крику!
Мабуть всі хочуть тут дарунків,
Но і цукорків у пакунках.
Гарно, діти! Всьо тут маю,
Та чи роздам всім? Ще не знаю.
Бо бачив я нераз там з неба,
Що тут декому й бучка треба!
Ось Данко ваш!

Пустун великий,
Ні раз не бавиться без крику
І часто-густо кулачками

Чортик: Воює тут з товаришами!
О, о, о! А що, не казав?

Все тут правда,
Все тут записане! (Показує на свій «нотес»).

Св. Миколай: А Петрик ваш, Василь, Олена!

Вони, як кажуть вже і вчені,
Та часто густо йдуть до школи,
Мов без серпа жнець жати в поле.
Вони пера часто не мають,
То книжку в дома забувають...

А вже про задачі не кажу,
Бо смуток всім на серці ляже.
Так, так, кохані!

В Божім світі
Не все то золото, що світить!
Не всі тут діти по закону
В життю тім хочуть йти до скону!

Чортик: Так, так! (Взагалі чортик все мові св. Миколая пота-
кує й заперечує, де що уважає за відповідне).

Св. Миколай: Часом і Люця Стефцю вкусить,
То котика за сильно здусить,
І Гася, донечка маленька,
Не все для мамці є чемненька.
А Тоньця, Славко, Орест, Христя!
Чи все в них зшиток, книжка чиста?
Чи все на час є кожде в школі?
Го, го! Гріхів у них є вже доволі,
Що й серцю сумно! Кажу щиро.
Та все-ж таки я, діти, вірю,
Що в році тім прийде поправа
Вам всім на користь і на славу.
Гей, вчіться діти! Без науки
Жить нині тяжко! А неуки.
Хоч білий день, хоч сонце світить,
Добра не можуть помітити.
При тім все й всюди жийте в згоді,
Бо згода все вам осолодить,
Забаву й працю в кожній днині,
Як рівно-ж біль ваш і терпіння.
Шануйте старших і кохайте
Всі родичів, та помагайте
Їм в праці, діти, як хто може,
А благословенство буде Боже
Над вами зіркою сяяти
І рай вам створить в тихій хаті!
Тепер знов всім чемненьким дітям
Роздасть сей ангелик Господній
Мої дарунки, щоб весело
Зі мною було вам сьогодні. (*Чортик плаче.*

Св. Миколай відчитує адреси на пакунках, а Ангел їх роздає дітям. По скінченій роздачі говорить): Ось, слава Богу! Все роздав,

Що міг і що з собою взяв,
А десь за рік я знов прийду
І може більше принесу.
Тимчасом, діти, всі прощайте,
А мені на дорогу колядку заспівайте!

(*Діти колядують »На небі зірка«, або іншу колядку).*

Опісля відходить св. Миколай і Ангел.

Чортик (роздає хлопцям прутики, а на кінець говорить): А таки св. Миколай другий раз до вас не прийде, а як прийде, то я ще більше прутів принесу! (*По тих словах вибігає з хати.*)

КІНЕЦЬ.

Замітка: Цю інтермедію можна перевести по середині кляси в кожній школі без ніякої сцени та декорацій, а що найвище — уставити в клясі степень — для св. Миколая.

Картини зі «Світикового» Альбому.

Що то за особи,
Що за милі діти,
Що в народних строях,
Ніби пішні цвіти?

То знакомі наші,
Чемнії дівчатка,
«Світикові» друзі,
Втіха мамці й татка.

Доні Пеліхівні —
Ця любенька парка,
Менша — то Улянка,
Старша — то Одарка.

Не живуть між нами,
Але на заході,
Та нас памятають
При кожній нагоді.

З нами сумували,
З нами і раділи,
Часто шлють нам жертви
На нардні цілі.

Бо знають від татка
І знають від мами,

Що вони із роду
Є українками.

Свідомі дівчатка,
Чемні в ділі й слові,
На добро й на славу
Най ростуть здорові!

Розвязки загадок.

Число: 7.

Загадка складова: 1. Єдліч. 2. Данаїди. 3. Новіціят. 4. Авангарда. 5. Йовович. 6. Таріті. 7. Елев.

Цілість: **Єднайте читачів!**

Шаховий коник (3): Ніколи в нас згоди не було, через те ми терпіли та мабуть і будемо терпіти. Солуниця, Кумейки, Берестечко — це кара за наші гріхи, за заздрість, зненависть, помсту, за ті гидри, котрим ми не вміли голов відрубати... «ПОЛТАВА». Автором цього твору є **БОГДАН ЛЕПКИЙ**.

Відгадка букв (3): Слова: Крем, рум, лен, куля, лях, Муреш.

Цілість: **ШКРУМЕЛЯК**.

Число: 8.

Хрестівка (2): Слова поезмі: 1. Сапа. 4. Дума. 7. Ніс. 8. Мак. 9. Иней. Слова прямовісні: 1. Світ Дитини. 2. Пятлюра. 3. Андрей. 4. Данило. 5. Україна. 6. Автодидакт.

Загадка арифметична (2): Перший брат дістав: 3 повні, 1 півповну, 3 порожні; другий брат дістав: 2 повні, 3 півповні, 2 порожні; третій брат дістав: 2 повні, 3 півповні, 2 порожні. Кожний мав 7 бочок, з котрих $3\frac{1}{2}$ були наповнені вином

Складові східці (1): 1. Дніпро. 2. Сова. 3. Тара. 4. Київ. 1—2. Просо. 2—3. Вата, 3—4. Раки.

Числова логіголовка (1).

11	4	9
6	8	10
7	15	5

Загадочна буква (1).

Є це букв: **а**.

1) сорок-а = сорока.

2) а-раб без а = раб.

Число: 9.

Складова загадка (1): 1. Вагаш. 2. Индик. 3. Торнадо. 4. Адмірал. 5. Йойко. Цілість: **ВИТАЙ ШКОЛО!**

Арифметична логіголовка (2).

Загадка з букв (1).

Нині: за 4 роки: за 24 роки:

Мама: 36 — 40 — 60
Василько: 7 — 11 — 31
Гануся: 5 — 9 — 29

1. Просо. 2. Ліжко. 3. Негри.
4. Нужда. Цілість: **ПОЛОНІНА**.

Назви звірят: 1. Корова. 2. Коза. 3. Пес. 4. Слонь. 5. Тигр. 6. Вівця. 7. Лев, видра, олень. 8. Миш. 9. Віл. 10. Осел.

Загадочні візитівки: 1. Комісар. 2. Анархіст.

Число: 10.

Складова загадка (1): 1. Чардаш. 2. Офензива. 3. Ренегат. 4. Нумізма-тика. 5. Аргумент. 6. Інвалід. 7. Нестор. 8. Дромедар. 9. Імператор. 10. Ярлик.

Цілість: »ЧОРНА ІНДІЯ«, повість для молоді Юлія Верна.

Таємничий заклик (1): Вирівняйте залеглу передплату!

Ломиголовка з сірників.

Відгадка букв.

Факір

Антін

Ковно

Цілість: ФРАНКО.

Загадки: 1. Неволя. 2. Липень. 2. Гайдамаків. 4. Пісок. 5. В воді. 6. Бо не може перелізти попід дорогу. 7. Грім. 8. На тополи. 9. Осел. 10. Самовар.

Число: 11.

Складова загадка (2): Червень, вода, надія, казка, лице, дитина.

Цілість: »ЧЕРВОНА КАЛИНА«.

Загадка рахункова (3): Тато має 48 літ, а мама 36 літ.

Відгадка слів (2).

1. Косар.
2. Вівця.
3. Осінь.
4. Антін.
5. Індик.
6. Бриль.
7. Катря.
8. Гриць.
9. Вінок.
10. Грива.

Цілість: »СВІТ ДИТИНИ«.

Магічні квадрати (2).

О	Р	Е	Л
Р	И	З	А
Е	З	О	П
Л	А	П	А

Б	А	Р
А	Д	А
Р	А	Б

Загадка в орнаменті (1): М, сок, Мотря, кра, я.

Букви на місці хрестиків: »МОТРЯ«.

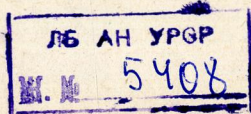
Всі загадки дають на розв'язку: 36 точок.

Премії одержують ті, що здобули найменше: 20 точок.

Влучні розв'язки надіслали в точках: Соневицький Леонід 36, Ластівка Олесь 36, Олексюк Роман 33, Канда Дозя 32, Рогужинський Богдан 32, Шкільник Оля 30, Коссаківні Любця і Мартуся 30, Русин Ірина 24, Нападівич Ромко 20, Паламарчук Ірина 16, Домашовець Дануся 16, Гладівні Ния і Таня 15, Михаліха Олена 14, Сікора Дарця 14, Шепарович Оля 23, Паливода Оля 10, Кли-мівні Галя і Сяня 10, Стельмахи Влодко, Іринка і Оленка 10, Школярі VI і VII від-ділу в Любелі 18, Матвійко Роман 8, Ловицька Дарія 7, Припхан Богдан 7, Бризгу-нівна Леся 7, Табінський Кость 6, Раченко Олександр і Гвоздяничук Ромко 6, Кур-дидик Ярема 3, Тарнавська Ярослава 2, Флюнт Олег 2. Мирослав Попович 10.

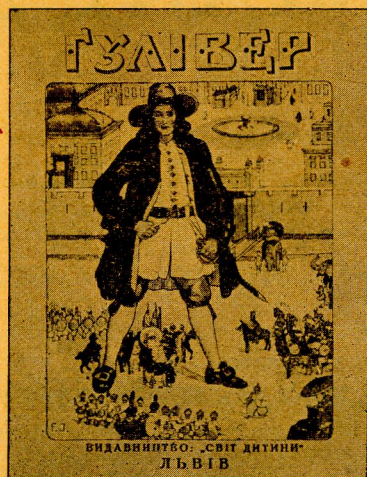
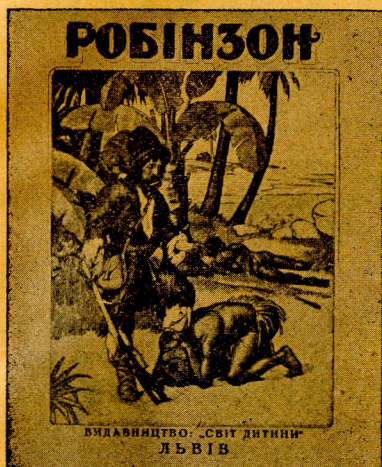
Дві розв'язки всіх загадок (по 32 точки) наспіли не підписані — тому відпали від премійовання.

Премії одержали: Ластівка Олесь, Дозя Канда, Шкільник Оля, Коссаківні Л. і М. Олексюк Роман, Рогужинський Богдан і Соневицький Леонід — »КАЗКИ 1001 НОЧІ«; Нападівич Ромко — »БЕЗГЛУЗДІВ«; Русин Ірина — »КОРЕАНСЬКІ КАЗКИ« і »ВЕДМЕДІВСЬКА ПОПІВНА«; Оля Шепарович і Школярки з Любелі — книжечку Андерсена п. з. »СВИНОПАС-КНЯЗЕНКО«.

КНИЖКИ для ДІТИЙ

на дарунки від св. Миколая і під Ялинку.

Це прегарні книжечки з многобарвними малюнками для дітей
від 4—6 літ.

Ціла серія складається з 20 книжечок — 16 прозою, а 4 вершом.

Ціна кожної книжечки: 1'20 зол.

Крім тої серії — є ще 2 інші серії книжечок з барвн. образками:

I серія — зложена з 8 книжечок по 1'35 зл.

II серія — зложена з 12 книжечок по 1'80 зл.

Ці книжечки — це справжня радість для дітей!

Замовлення посилати на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, ул. Зіморевича 3.

„Світ Дитини“
Львів, Зіморовича, 3.

Почтową оплату
zapłacono ryczałtem.

„СВІТ ДИТИНИ“

ілюстрований журнал для дітей, виходить раз у місяць в об'ємі 2 арк. друку, книжкового формату, під редакцією

МИХАЙЛА ТАРАНЬКА

Умови передплати на рік 1931: квартално 3 зл., піврічно 6 зл., річно 12 зл. Для Америки і Канади 1:50 долара річно. Для Закарпатської України 50 кор. річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: **ЛЬВІВ, ул. Зіморовича, ч. 3.**

НОВІ КНИЖКИ.

Володимир Бирчак:

„ВОЛОДАР РОСТИСЛАВИЧ“

історична повість з XI-го століття з ілюстраціями Петра Холодного.

Сторін. 176.

Ціна 2 зл.

Це прегарна повість для молоді середніх шкіл від 12—15 року життя.

В. Гарін.

„ДИТОЧІ ЛІТА ТЬОМИ“

Семейна хроніка. Переклад з рос. мови Конст. Малицької.

Сторін. 133.

Ціна: 2:70 зл.

Ця книжка надається до прочитання всім родичам і виховникам молоді.

Замовлення посилати на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“ — Львів, Зіморовича, 3.

На пересилку звичайну долучувати 25 сотиків, а на рекомендовану: 75 сотиків. Гроші можна посилати в листах разом із замовленням — поштовими значками.

ПРЕГАРНА КНИЖКА на РІЗДВО!

*Богдан
Лепкий*

„ПІД ЯЛИНКУ“

збірка різдвяних оповідань та переживань і споминів Автора від ранньої молодости аж по нинішні дні. Книжка надрукована на гарному папері та прикрашена мистецькими заставками, кінцівками та ілюстраціями відомого артиста С. Гординського. Під „ялинкою“ в кожній українській хаті повинна ця книжка найтися! Прочитання її у „Свят-Вечір“ принесе багатьом духову насолоду та дасть змогу забути про гірку судьбу теперішности.

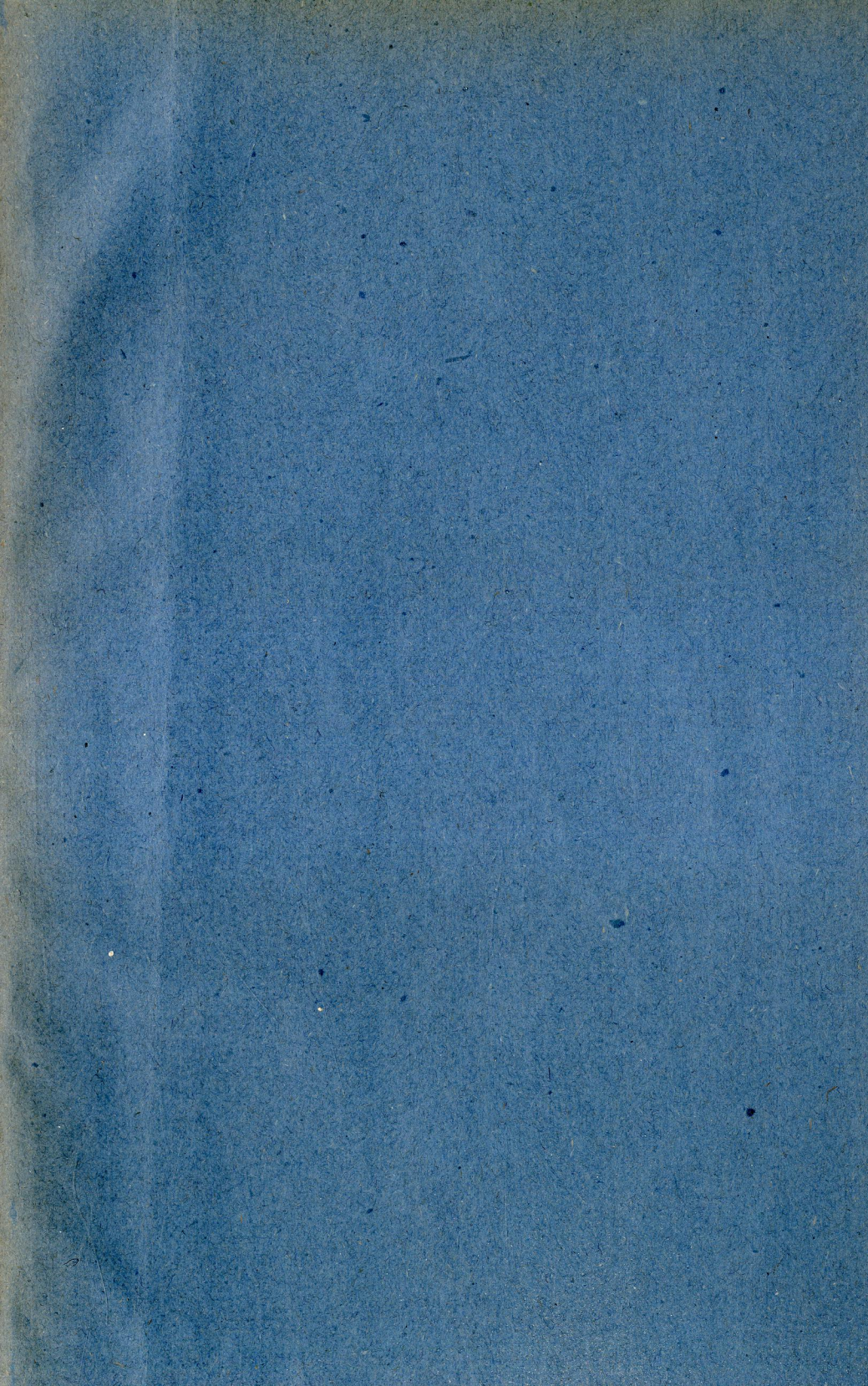
Ціна книжки стоїть: 5 зол. (з пересилкою: 5:80 зл.).

Замовлення посилати на адресу:

Накладня Михайла Таранька — Львів, ул. Зіморовича, 3.

◆ ◆ ◆ Видає й за редакцію відповідає: **Михайло Таранько.** ◆ ◆ ◆

Друкарня ОО. Василян у Жовкві.

ЛНБ им. В. Стефаника
ПРОБЕРАНО-1987 г.

5.408

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

III
П-12526
1930-1-12

27610 (

СВІНІ
Дитини

XI

1930